

IN PACE IN IDIPSUM

DORMIAM ET REQUIESCAM

ORIENTUR JUSTITIA

ET ABUNDANTIA PACIS.

PASSER INVENTI SIBI DOMUM

ET TURTUR NIDUM ALTARIA.

X. ÉVF. 1909. 11. SZÁM.

ÖRÖKIMÁDÁS

HAVI FOLYÓIRAT

A LEGMÉLT. OLTÁRISZENTSÉG IMÁDÁSA S
SZEGÉNY TEMPLOMOK FELSZERELÉSÉNEK
ELŐSEGÍTÉSÉRE HIVATALOS KÖZLÖNYŰL

KIADJA

A KÖZPONTI OLTÁREGYESÜLET

Szerkesztőség-kiadóhivatal: Bpest, IX., Üllői-ut 77

Ára egy évre 3 korona

Megjelenik minden hó közepén.

STEPHANRUM NYOMDA R. T.

VIRGO IPSUM QUEM GENU

IT DEUM ADORAVIT.

SACRIFICIUM DEO

SPIRITUS CONTRIBULATUS

FLORABUNT SACERDOTES.

PARCE POPULO TUO.

QUI FRUMENTUM

ECCE AGNUS DEI

ELECTORUM CONSERVASTI

COIUS NON SUM DIGNUS.

Az Oltáregyesület Örökimádás templomában (IX., Üllői-ut 75—77.) és más templomokban végbemenő szentségimádó ájtatosságok sorrendje.

A) Állandó szentségimádás. *Mindennap* az Örökimádás templomban reggel 7 órától esti 6 óráig, csütörtökön esti 8 óráig szentségimádás. Naponkint 7 óraker szentmise, 5 és egynegyed óraker szentséges áldás.

B) Havi közös szentségimádás. Minden hónap első vasárnapján: a) *a királyi udvari vártemplomban* délután 4 óraker szentségkitétel, 5 óraker szentbeszéd, utána szentséges áldás; b) *a Jézustársaság templomában* reggel 6 óraker szentségkitétel, délután 6 óraker szentbeszéd utána szentséges áldás; c) *Óbudán* a plébániatemplomban délután 3 óraker szentségkitétel, 4 óraker szentbeszéd, utána áldás. Minden hónap II. vasárnapján *az Üllői uti Örökimádás-templomban* közös istenítisztelet; reggel 7 óraker szentségkitétel, szentmise, 8 óraker szentmise és közös szentáldozás, délután 5 és egynegyed óraker szentbeszéd, utána szentséges áldás. Minden hónap III. vasárnapján: a) *az Erzsébetrendi apácák templomában* (II., Viziváros, Főutca 41.) reggel 6 óraker szentségkitétel és szentmise, 8 óraker szentmise és közös szentáldozás, délután 5 óraker szentbeszéd, utána áldás; b) *Kőbányán a plébániatemplomban* (X. kerület) délelőtt 10 óraker szentségkitétel, délután 3 óraker szentbeszéd, utána szentséges áldás. Minden hónap IV. vasárnapján *a Szent-Ferenczrendi atyák belvárosi templomában* reggel 6 órától, esti 6 óráig.

Az Oltáregyesület tagja lehet minden katolikus hívő, aki: 1. nevét beiratja; 2. havonkint bárhol és bármikor egy imádásórát tart; 3. évenkint tetszés szerinti alamizsnát ad a szegény templomok fölruházására. *Beiratkozni lehet:* a) az Oltáregyesület Üllői-uti 77. sz. házának irodájában bármikor; b) a királyi udvari vártemplomban; c) Óbudán és Kőbányán, valamint az Erzsébetrendiek templomában a közös istenítiszteletek alkalmával. *Az Oltáregyesület képes folyóiratára, az «Örökimádás»-ra,* évi 3 koronával lehet előfizetni az Oltáregyesület irodájában. Ugyanott ájtatossági vezérkönyveket is lehet venni.

Az Oltáregyesület tagjait, valamint az összes hívőket kérjük, hogy minél gyakrabban látogassák az Örökimádás templomát, vegyenek részt a főtjelzett istenítiszteleteken és járuljanak a szentáldozáshoz. Az Oltáregyesület tagjai állandóan számtalan bucsúban részesülhetnek.

Oltáregyesületi egyházmegyei igazgatók:

Esztergom dr. Babura László, Vác dr. Gálcsék György igazgató, Székesfehérvár Szuborics Jenő kanonok, Kalocsa dr. Povischil Richard, Veszprém Pályi József, Besztercebánya dr. Császik István, Csanád Geiger Alajos plébános, Szombathely dr. Tóth József apátkanonok, Eger Debreczeni János kanonok, Szatmár Binder András kanonok, Rozsnyó Beliczky János, Szepes Dolyák Pál theol. tanár, Kassa Plent István plébános Kassamindsz., Eperjes dr. Repák Jenő, Nagyvárad I. sz. dr. Lestyán Endre, Nagyvárad g. sz. Popescu Péter c. esperes, Lugos g. sz. Boros János, Szamosujvár Bene Sándor kanonok, Munkács dr. Mikita Sándor Ungvár.

ÖRÖKIDŐS

a Központi Oltáregyesület havonként megjelenő hivatalos közlönye.

Tartalom: Hozsanna! — *Szohurek Antal:* Eucharisztia. — Az Oltáregyesület jubileuma. — *Kántler Károly:* Munkára föl! — *Sztáray Irma grófnő:* Erzsébet királyné kíséretében. — *Makay Lajos:* Az örök szentségtartó. — *Reviczky Aladár C. M.:* Szent Paszkál életrajza. — Az Oltáriszentség vértanuja. — *Reviczky Aladár:* Szentséglátogatás. — *Clara adoratrix:* A tabernakulum. — *Értéstartó:* Az Oltáriszentség és a bányászok. — *Tichy Sándor C. M.:* Oltáriszentség és hitvédelem. — *Gálffy Sándor:* Zászlóbontás Nagyváradon. — Egyesületi élet. — Röp-tében a nagyvilág körül.

HOZSANNA!

TÚLÁRADÓ örömmel, hangos hozsannával üdvözöljük az Oltáregyesület jubileuma alkalmával. Ha van intézmény, vagy egyesület, mely önérettel tekinthet vissza eredménydús multjára, bizonyára az Oltáregyesület teheti azt, mely kitartó, fárasztó munkával csodálatos eredményeket tud fölmutatni.

Tagjai az egyház segédcapatát képezik, kik gyakorlatban viszik ki azt, mire az egyház szolgálai buzdítanak: emelni az Úr Jézus dicsőségét oltárokon, templomokban és emberi szivekben, belevinni a köztudatba, hogy az élet központja az Oltáriszentség, hogy a küzködő, szenvedő, bánkódó lelkeknek egyedüli vigasza, támasza az Oltáriszentségben rejtőzködő Istenember.

Ebben a munkában oroszlánrészt vívott ki magának a központi Oltáregyesület, annak fáradhatatlan vezetői, terjesztői, kik immár ötven éve munkáikkal, anyagi áldozataikkal hervadhatatlan érdemeket szereztek maguknak.

Pillanatnyi lelkesedés következtében intézmények keletkeznek és legtöbbször rövid idő alatt megszűnnek, daczára a kilátásba helyezett anyagi előnyöknek s az Oltáregyesület áll, erősödik, izmosodik minden anyagi előny kilátási nélkül, elismerést, jutalmat e földön nem várva, sőt a szerzett érdemeket palástolva egyedüli óhaja, vágya Krisztusért tenni, áldozni, önmagát megtagadni.

Ezen munkájában ezen szavakkal üdvözölte a székesfehérvári Oltáregyesület a jubiláris központi Oltáregyesület választmányát, vezetőit és

minden tagját s a mit Magyarország apostolának, Prohászka Ottokárnak, püspöki székhelyén a régi magyar koronázó város Oltáregyesülete írt, visszhangra talált az egész országban s fényesen megmutatta azt, hogy az Oltáriszentség rajongó szeretete, az iránta való áldozatkészség és mélységes hódolat, a melyet az ősi koronázó város templomában Magyarország első apostoli királya, Szent István és királynője, Boldog Gizella, hintett a magyar nép szívébe, még mindig él és nem szűnik meg élni, míg Szent István jobb keze ott öröklik felettünk a nemzet szívében, hazánk fővárosában.

Ez a szimbólum is ünnepet ül most. A szent jobb öre egyszersmind az Oltáregyesületnek is öre, vezére és lelket adó szelleme. Szent István jobb keze áldja meg mindazokat, kik őt követik, áldja meg az oltáregyesületek tagjait, kik imádságban, munkában, adakozásban az élet, út és igazság felé utána haladnak.

EUCCHARISZTIA

A gyors időknek zajló forgatagján
 Űralkod örök, fenséges, csodás.
 És meg-meg villog istenséged fénye,
 Mint fűneményes égő látomás.
 S hogy gyenge szemem elviselni bírjon
 Mi itt létedet jelzi, oly szerény:
 Templomok csöndjén derengő világú
 Szeliden omló öröklámpa fény.

Megérez lelkem, mint virág a napfényt,
 Mert jelen vagy te millió helyen.
 Kjáradsz a szűk tabernakulumból,
 Mindent befőtő örök, végtelen!
 S én templomodba meghatottan lépek,
 A gondolat, hogy itt vagy, elborít,
 És megremegtet félelmes erője,
 S lelkem eléd hull, hisz, imádkozik...

Az élet zaja odakünn morajlik,
 Az eszmék lázas harca forr tovább,
 S te észrevétlen' mozgafod erődöt
 És napról-napra alkotol csodát:
 Hol tüze hamvad égő szenvedélynek,
 Hol a lemondás néma könnye hull,
 Hol térdre omol, ki kövel dobált meg
 S kezd vallomásba, hogy te vagy az Úr!

Imádlak téged e parányiságból,
 Ezer világot mozgató erő!
 Merész tudásnak lohad büszkesége,
 S megszegyenül itt minden bölcselő.
 A szentség fénye ömlik szét valódon
 És körülötted minden hófehér,
 Te vagy a szívnek örök éhezését
 Becsillapító illatos kenyér!

Szohurek Antal.

Az Oltáregyesület jubileuma.

A BUDAPESTI központi Oltáregyesület, melyet Trautwein, kegyesrendi áldozár és gróf Cziráky Jánosné alapítottak és a mely 1859 november 6-án tartotta alakulása ünnepét, nagyobb szabású ünnepekkkel üli meg alapításának 50-ik esztendejét, a mely alkalomból a Szentséges Atyához hódoló föliratot intéznek, a mely Tomcsányi Lajos jezsuitársasági ház-

főnök klasszikus tollából került ki. A jubileum alkalmából a budapesti Oltáregyesület, mely az 50 év folyamán az ország minden egyházmegyéjében ruházott föl több-kevesebb templomot és létesített közvetve és közvetlenül oltáregyesületeket, fölhívást intéz hazánk összes oltáregyesületeihez a jubileumon, jelesen a májushavi kiállításon való részvételre. A kiállítást három napi szentséges ájtatosságokkal fogják összekötni. Megfestetik azonkívül az alapító elnöknőnek, az Istenben boldogult gróf Cziráky Jánosnének arcképét, melyet a kiállítással kapcsolatban lepleznek le.

A budapesti központi Oltáregyesület elnöksége reményli, hogy nemcsak a vele szerves egységben levő, hanem a többi oltáregyesület is mindannyian testvéri kezet és segítséget fognak nyújtani, hogy az ünnepek és jelesen a kiállítás az ötvenéves jubileum jelentőségéhez méltó és impozáns legyen.

A jubileumi évet az egyesület azonban már most novemberben szentséges ájtatosságokkal vezette be, melyek november 5-én

vették kezdetüket az Örökimádás templomban mondott előkészítő szentbeszéddel. A szentbeszédet *Makay Lajos*, lapunk szerkesztője tartotta. Az alakulás évfordulóján reggel 9 órakor az Örökimádás templomban ünnepies szentmisét celebrált *Kánter Károly* prelátnak, királyi várplébánosnak, az egyesület igazgatója fényes segédlettel. Délután 5 órakor ugyanott szentbeszédet mondott *Kánter prelátnak*, melyet szentséges áldás és *Te Deum* követett.

Az angolkisasszonyok temploma Budapesten. Ötven évvel ezelőtt 1859. november 6-án e templomban tartotta az Oltáregyesület alapítási ünnepét.

November 7-én közös istentiszteletek voltak a királyi udvari vártemplomban és az ó-budai plébánia-templomban. A jubileumi ünnepségek a jövő évbe is belenyulnak és fénypontjuk az 1910 május havában rendezendő nagy oltáregyesületi kiállítás lesz, melynek előkészületei már javában folynak és mely tanúságot fog tenni a magyar egyházi műipar fejlettségéről.

Az ünnep alkalmával az Oltáregyesülethez számos üdvözet érkezett. Az egyesület hódoló üdvözetére a pápa nevében Merry del Val bíboros államtitkár a következő táviratot küldötte *örgróf Pallavicini* Edénéhez, a központi Oltáregyesület elnökasszonyához:

«Szentséges atyánk örvendetes szívvel nyújtja apostoli áldását a központi Oltáregyesületnek alapításának ötven éves évfordulóján.»

Rómából az anyatársulat is üdvözlőiratot küldött s résztvett edes hazánk örömeiben. Székesfehérvárról Szögyény-Marich Julia elnökő és Szuborich J. igazgató küldötte az ősi koronázó város Oltáregyesületétől azt a klasztrikus programszerű üdvözetet, melyet lapunk vezércikkében közöltünk. A Királyhágóntúlról a villámszárnyain jött az örvendetes üdvözet: «A jubiláló központi Oltáregyesületet szívből üdvözli őszi közgyűléséből a kolozsvári Oltáregyesület.» Így vett részt a jubileumban a többi oltáregyesület is, az Úr Jézus imáadásában és buzgó vételében a testvériesülés szép ünnepe volt ez.

Munkára föl!

Az oltáregyesület terjesztőnőihez.

NAGY lelki örömmel és szívem mélyéből üdvözlöm az Úr Jézus nevében a mélyen tisztelt Úrnőket ezen a helyen, a melyen a nyári szünidők után ma először gyülekeztek össze, hogy kezük munkájával mutassák ki tiszteletüket, szeretetüket az Úr Jézus és érdeklődésüket az Oltáregyesület szent földadatai iránt.

Mélyen tisztelt Úrnők! Kegyetek ide nem ötletszerűen, hanem egészen öntudatosan, lelkük sugallatából és áldozatkészséggel jöttek össze. És ez így is van helyesen! Mert hiszen minden mű csak akkor kecsegtet tartósággal, minden lelkesedés csak akkor nyújt biztosítékot, hogy le nem lohad és az áldozatkészségben is csak akkor lesz kitartás, ha tisztában vagyunk azzal, hogy miért lelkesedünk? miért munkálkodunk? miért hozunk áldozatokat? Ha eszünk és hitünk belátja, hogy az, a miért lelkesedünk, érdemes a lelkesedésre, sőt nálánál erre érdemesebb semmi sincsen, akkor nem lelohadni, hanem még fokozódni fog lelkesedésünk és vonzani másokat is, hogy kövessenek.

És valóban nem is lehet magasztosabb ok, mint az, a mely miatt

kegyetek itt összejöttek. Hiszen kegyetek nem azért jöttek össze, hogy csak dolgozzunk, hanem azért, hogy dolgozzunk a legfölségesebb Oltáriszentségért. És hogy ezen elhatározásunkban kitartók legyünk, elhatároztam, hogy én ma a «legfölségesebb Oltáriszentség nagy jelentőségéről a katolikus egyházban» akarok kegyetekhez szólni.

Boone jezsuita, ki az 1848-iki forradalom évében először bontotta ki Európában az Oltáregyesületek zászlaját.

A ki a katolikus egyháznak mostani életét megfigyeli, az kétségtelesen meggyőződhet arról, hogy a katolikus anyaszentegyház semmi iránt sem közönyös, a mi az Isten dicsőségét, a hitélet fejlesztését és a hivek lelki-testi gondozását előmozdítja. Az Isten dicsőségére és a hitélet fejlesztésére törekszik, a midőn papjait a szent tanok hirdetésére, a szentségek kiszolgáltatására, a hivek lelki gondozására kötelezi és buzdítja, a hitélet fokozására törekszik, a midőn az ájtatossági gyakorlatokat, a vallásos egyesületeket ajánlja és fejleszti, és a hivek anyagi javát akarja, a midőn a

mindsűrűbben föltűnő szociális kérdések megoldásában előljár. Az egy-

ház semmi hasznos mozgalomtól nem vonja magát vissza, sőt minden munkából derekasan kiveszi a maga részét. A hivek, a papság, a főpásztorok a szentséges atyával élükön tanácskoznak, szónokolnak, írnak, tesznek, buzdítanak az egész vonalon! Valóban bámulatos tevékenység mindenfelé!

Ámde, a midőn jóleső érzéssel látjuk az egyház tevékenységét mindenfelé, mégis mindezekből főleg az utóbbi évtizedekben egy lelkes, tüzes

mozgalmat látunk kimagaslani, melyet ép úgy Rómában, a katolikus egyház központjában, mint minden országban, a hol katolikusok számottevő arányban vannak, gyönyörrel szemlélhetünk; egy mozgalmat, amely megindulása óta hódító körutat tesz az egész világon; egy mozgalmat, amely a lelkes híveket még nagyobb lelkesedésbe, a közömböseket fölbuzdulásba és az elhidegült, sőt már hitüket veszített lelkeket ismét a hitéletbe vezette.

És mi ez a mozgalom? Mi is volna más, mélyen tisztelt Úrnök, mint az, mely a múlt század 40-es éveiben indult ki Franciaországból és azóta folyton jobban terjed és ez a mozgalom: a legfölségesebb Oltáriszentség iránti lelkes tisztelet!

Hogy ezen eucharisztikus mozgalmak nagyságáról kellő fogalmunk legyen, elég lesz fölemlítenem, hogy habár az eucharisztia maga mindig egy és ugyanaz volt, habár maga az eucharisztia végtelen nagy és fontos volt és önmagában és értékében nem növekedhetik, de nőtt és magasra lépett az iránta való tisztelet. A papság körében eucharisztikus társulatok alakultak, melyeknek csak egyike is jelenleg 90.000 tagot számlál. A hívek körében szentségi társulatok, jelesen az oltáregyesületek, melyeknek tagjait bátran milliókra tehetjük és a mi talán legfényesebb bizonyítéka az eucharisztia iránti nagy buzgóságnak, az utóbbi körülbelül harmincz év alatt száz és száz eucharisztikus gyűlést (kongresszust) és ezek koronája gyanánt húsz nagy eucharisztikus világkongresszust tartottak, melyekre az egész világ katolikusai meg voltak híva! Ezek a világkongresszusok mutatják legjobban, hogy mi az egyházban az eucharisztia, a legfölségesebb Oltáriszentség!

Ezek a nagy kongresszusok ma már Francia-, Olasz-, Belgiumban, Svájcban, Spanyolországban, Amerikában, Indiában, Jeruzsálemben, Rómában és az utóbbi időben Németországban tartattak és jövő évre ismét Amerikában fognak tartatni. Ezen kongresszusok évről-évre látogatottabbak, ezer és ezer résztvevőről százezrekre nőtt a résztvevők száma, úgy hogy az utóbbi kölni kongresszuson legalább is félmillió lélek volt jelen!

Ép így nőtt a résztvevő papok és püspökök száma, a papoké ezrekre és a püspököké megközelíti már a százat, sőt az egyiket, a római, maga a szentséges Atya vezette. A napokon át tartott ünnepek, a hatalmas körmenetek, a száz és száz előadás, minden, minden az Oltáriszentség tiszteletére szolgált.

És ez a hatalmas mozgalom, mely évről-évre növekszik, melyet a katolikus egyház egész erejével istápol, a melyre álmélkodással néznek a más vallásúak, mit jelent ez? Mit jelentene egyebet, mint azt, hogy a legfölségesebb Oltáriszentség a katolikus egyház legdrágább kincse, a katolikus hitéletnek forrása és a papok és hívek áhitatának legmértőbb tárgya, az ég és a földnek szemefénye!

És vajjon miért legdrágább kincse az eucharisztia az anyaszentegyháznak, miért szemefénye a papságnak és híveknek egyaránt? Azért, mert az eucharisztia nem más, mint a földön köztünk élő Úr Jézus Krisztus, a Szentháromság emberré lett második személye, a boldogságos szűz Máriának fia, a mi Megváltónk, Üdvözítőnk, leendő Biránk és örökös Boldogságunk.

Ezt a Jézust szolgálja az anyaszentegyház, ezt szolgálja a papság és a hívek, ezért a Jézus Krisztusért vannak a papok és a világiak számára alakult szentséges társulatok, ezért az Úr Jézusért az Oltáregyesület, ezért az Úr Jézusért épültek a katolikus templomok, ezért az Úr Jézusért érdemes dolgozni, hajlékait, templomait díszíteni.

Mélyen tisztelt Úrnők! Ime látják, hogy kegyetek ezekkel a péntek délutáni munkaórákkal a legérdemesebb, a legbecsesebb és Jézusnak tetsző munkára vállalkoztak. Legyenek kitartók. Fokozódjék munkásságuk, ne aludjon ki lelkesedésük soha, de sohasem.

Kérjük az úrnőket, látogassák ezek után is szorgalmasan az Oltáregyesület munkaóráit! Úgy legyen!
Kánter Károly.

Erzsébet királyné kíséretében.

(Folytatás.)

CSELEKEDNI kellett. Odakérettem a hajó kapitányát. «Uram — szóltam hozzá — hajóján Erzsébet osztrák császárné, Magyarország királynéja halálos sebben fekszik, nem szabad őt orvosi és lelki segítség nélkül meghalni hagyni; kérem, forduljon azonnal vissza.» A kapitány szó nélkül engedelmeskedett és Genfnek vett irányt.

Most két sürgőnyt irtam, Berzeviczynek és Kromáznak. Ezeket Dardelle úr vette át, hogy partot érve, azonnal föladják.

A királyné haldokolt.

Odatérdeltem a pad elé, melyen feküdt és imádkoztam.

— Vége, vége! — halloítam minden oldalról.

Beérkeztünk a kikötőbe; a királynét rögtönzött hordágyra helyeztük, melyet hat ember emelt. Mielőtt megindultunk, leterítettem nagy, fekete köpenyével. Szeliden agonizált a küzdelem minden jele nélkül, de e pillanatban békétlenül fordította oldalát a fejét.

Megindultunk. Fejénél az egyik oldalon haladtam én, a másikon egy úr, ki a királyné fehér ernyőjét vitte, kifeszítve feje fölött.

Utánunk és körülöttünk fölízgatott embertömeg, mely a hajót visszatérni látva, szerencsétlenséget sejtett és összeszaladt.

Szívfacsaróan szomorú volt ez a bevonulás oda, hommét alig egy órája vidáman indult útnak a királyné. Szobájába érve, lefektették az ágyra, Dr. Golay már helyben volt, kevés időre reá jött a másik orvos. Kivülök én, Madame Mayer, a fogadós neje és egy, a hotelben tartózkodó angol ápolónő voltunk jelen.

Dr. Golaynak megmutattam a sebet, ki azonban sondájával már nem birt belehatolni, mert a fűző eltávolítása után a sebszáj eredeti helyéről elcsuszott.

— Nincs semmi remény — szól kis vártatva az orvos. — Én ezt úgy is tudtam, de mikor most rövid ridegséggel kimondani hallottam, dermesztő hideg járt át és fogvaczogva, gépiesen mondtam utána: «Semmi remény!»

És mégis kérve-kértem az orvosokat, kísérsék meg az élesztést. Hasztalan volt minden. Még élt, de már alig lélegzett.

Most jött a pap és megadta neki a generális abszolucziót. Volt-e akkor még benne élet? Vagy azon reményben szárnyalt föl az ő fönséges lelke, hogy nem várhatván meg a föloldozást, a menny küszöbén részesül majd a mindenek Urának áldásában.

Két óra negyven perczkor mondta ki az orvos a rettenetes szót. A legszebb, legnemesebb, legtöbbet szenvedett lélek hagyta el a földet s elröppentét csak egy komor szóval jelzik: Meghalt.

Én azt éreztem, hogy most egy, a végtelenbe elhallatszó keserves parancsnak kellene betölteni a léget és sírnának a jók, úgy, mint az én lelkem sír és jajgat az én áldott királyném után. Megváltó Jézusom, légy mellettem e nehéz órában! Nem szabad összeroskadnom! Nem szabad arra gondolnom, hogy milyen jó volna meghalni, utána menni és kísérni őt a halálba is.

Nem szabad vétkezmem.

Ő visszanéz és látja, hogy az ő hívő Irmája a fájdalom terhe alatt roskad és megtántorodik.

Szüzanyám segíts, hogy ne vétkezzem.

Aztán a királyra gondoltam. E szörnyű perczekben föl-fölmerült előttem jóságos alakja.

Mennyi szenvedést hord ő már a szívébe zárva. Hogy tetézi most a sors az eddigieket a legiszonyubbal!

És én látom a gondoktól terhelt ősz királyt, a mint a csapás alatt meghajtja fejét, a mint fájdalommal esordultig telt szívvel odaroskad imaszámolyára és imádkozik. Aztán látom fölemelkedni s egy temetővel a lelkében megindulni a kötelesség nehéz útján!

Nem! Nem szabad roskadoznom! Nem szabad vétkezmem!

Most eszembe jutott, hogy kerülő úton juthat a hír a királyhoz.

Ennek nem szabad megtörténni. Minden erőmre szükségem volt, míg a a sürgönyt meg tudtam fogalmazni.

Paar grófnak szólt:

«Ő Felsége a királyné súlyosan megsebesült, kérem ezt a király ő Felségének kiméletesen megjelenteni».

Alig hogy a sürgöny elment, jelentkezett az osztrák-magyar konzul és följánlotta szolgálatát.

Elmondtam neki a szerencsétlenség részleteit és megkértem, hogy sürgönyözze meg a külügyminiszternek.

Ez egy mellékszobában történt.

Mikor visszatértem a királynéhoz, épen artériáját nyitották meg a karján. Egy csepp vér sem jött belőle.

Ezután az orvosok eltávoztak.

Odaálltam a királyné fejéhez. Vakító fehér arczáról sugárzott fénye az égi békének és nyugalomnak. A szörnyű átmenet, melytől rettegett, rövid volt s zavaros, mint egy hajnali álom, melyből ocsudva, már az üdvösség reggelének égi derűje vette körül.

A föld bilincsei lehullottak s az ég leánya most már szabadon szárnyalva siet az Úr trónusa felé, hogy elvegye jutalmát szenvedéseieért.

S e szinte légies test, hűséges társa a léleknek a szenvedésben, megéri jobb felének boldog szabadulását s most már nyugodtan vár a megsemmisülésre. Idegszála sem rezzen többé.

Egy, a félig zárt pillák alól fölfelé irányzott tört pillantás s az ajk egy szelid mosolya, mely rajta még az életre emlékeztet. Ezekkel kísérte a boldogan elröppenő lelket, ezekkel búcsúzott tőle örökre.

Most keresztet vetettem reá és lecsuktam a szemeit.

Ezután olvasómat ujjai közé illesztve, áldott két kezét imára kulcsolva, a mellére tettem.

Az ápolónő segítségével, ahogy lehetett, elrendeztük a halottas szobát. Melléje két oldalt két-két égő gyertyát állítottunk, fejéhez egy keresztet. A szalonból áthoztuk az őszi rózsákat. Virítsanak körüle, most már nem emlékeztetik a mulandóságra.

Ezzel készen lévén, megfogalmaztam a második sürgönyt Paar grófnak: «Ő Felsége, a királyné elköltözött».

Sztáray Irma grófnő.

Mentsd meg a lelkedet, mentsd meg a lelkedet, a mely Jézusnak oly sokba került.

Xavéri Szent Ferencz.

Az örök szentségtartó.

AZ ÖRÖK szentségtartó, melyen a föláldozott Istenember nyugodott: a szent kereszt, sohasem volt ismeretlen az emberiség előtt; egyrészt csodálat és imádás, másrészt gyalázat és megvetés környezte ezt a jelet minden időben. Mikor Kolumbus Amerika földjén partraszállott, oly otthonosnak érezte magát; a sziklákra keresztek voltak vésvé mindenütt. Az inkák óriási birodalmában, ott hol a kondor a tűzhányók fölött röpül át az Andeseken, ott hol Anchieta József a nagy jezsuita hirdette később a keresztet, ott már régóta ösmerték ezt a jelet, pogány vonatkozásban, jobban mondva, a mint a természet rátanította a kereszt jelére a rézbőrű indiánokat s a naptól barnított ősi törzseket. Hiszen az emberi lélek természeténél fogva már keresztény, mondja Tertullian a keresztények ügyvédje, a harmadik század legnagyobb afrikai írója. Szerették a keresztet mindenütt, mely az ég áldását jelképezte. A vízszintes kar a mennybolt jelképe, a függőleges pedig a fölfelé törő ima és a lefelé jövő eső meg napsugár, mely megtermékenyíti a földet. Szerették tehát a keresztet és tisztelték ezt az óceán szigetein, az egyenlítő alatt és fenn a sarkokon. Az Északi tenger örök-ködű földén a hatalmas Tor istent e jellel ábrázolták, az ősi germánok, mert mint mondták, az ő istenök ezzel a kereszttel mint kalapácsal hozta létre a világot. De hagyjuk el a felhőkkel borított északot és menjünk le a világ legcsodásabb országába, Egyiptomba, a hol tenyérnyi felhő sincs az égen, örökké csak napsugár mosolyog a Nilus termékeny völgyére, az évezredek piramisok hazájára. Menjünk föl a Niluson Assuánig közel Afrika nagy tavaihoz, ottan, hol a Nilus zuhatagai ordítanak belé a végtelen sivatagba, a zuhatagok szikláin föltaláljuk a diorit tömböket, a zöldesfeketés szienitot és megtaláljuk azokon a keresztet, az évezredek keresztekét, a mit még a Fáraók vésettek oda, talán épen Jézus Krisztus őseivel az egyiptomi fogságban szenvedő zsidókkal. Az egyiptomiak beállították a keresztet a templomokba és azt mondták: ez legyen a teremtés jele. Tagadhatatlan, hogy a pogányok keresztisztelete a fönne ragyogó napnak tiszteletével volt összefüggésben. Sőt a keresztbüntetés is, mely a későbbi fölfogás nyomán a keresztet a gyalázat jelévé avatta, tulajdonképen a fénylő, járó napkorong tiszteletével volt kapcsolatban. Mert hát mi volt a keresztbüntetés? Egy áldozat. A napnak áldozták föl azt, a kít a keresztben büntettek. Achájában, a hol a nap legszebben ragyogott le Görögországra, keresztrefeszítették a kiszemelt áldozatot, hiszen itt halt meg szent András apostol is; Karthagóban és Syrakusában keresztre feszítették a bűnösöket, de a nap leáldoztakor levették az áldozatokat is. Így cselekedett a zsidó nép fővezére,

a bibliai Jozsue, ki a napot megállította, hogy addig ragyogjon, míg a zsidók nem győznek s mikor már győztek, azonnal keresztrefeszítette a hős vezér a bálványimádó kánaáni királyokat. És már Tarquinius óta, ki a rómaiak hetedik és utolsó királya volt, de még később a római császárság fénykorában hányszor hangzott el Róma szigorú ítélete: «Ibis ad crucem!» A keresztre mégy! Hágj a keresztre! ezt kiáltotta a bíró az elítéltnak és az fölhágott reá s mikor fölhágott a keresztre erősített hágódeszkán, akkor odaszögezték, legtöbbször azonban odakötötték. A római rabszolgák nem birták már túrni jármukat s a római köztársaság utolsó éveiben föllázadtak és háborút üzentek uraiknak. Vezérük, Spartacus és még ezereken meg ezereken a keresztben bűnhődtek e miatt. És valóban, Róma csakis rabszolgáit, hadifoglyait és legnagyobb gonosztevőit feszítette keresztre. De a halálnemek klasszikus hazája, a fényes nap birodalma, a tűzimádó Perzsia. Midőn a hatalmas perzsa birodalom ötszáz évvel Krisztus Urunk születése előtt az Eufrát és Tigris folyó rónáira terjesztette ki uralmát, Jézus Krisztus ősapjának, Dávid király családjából származó Zorobábelnek, ki a zsidók két törzsét, Judát és Benjámint Palesztinába visszavezette, a Babylonban maradt tíz törzs aranyat küldött; Zorobábel koronát készíttetett belőle. A perzsa király udvarában ezt vakmerőségnek minősítették. Az alattvalónak bűnhődnie kellett. Jeruzsálemből Perzsiába hurczolták, a hol keresztthalált kellett ellenségeitől és elnyomóitól szenvednie, azért, mert népét oly annyira szerette és fogságából visszaváltotta. Zorobábel csak halvány előképe volt késő unokájának, Jézus Krisztusnak, az Isten egyszülött fiának, a világ Megváltójának. Kereszten halt meg, mint Zorobábel s a római helytartó azt iratta keresztjére, hogy Ő a zsidók királya. De ez Ő halála, az Ő drága vére nemcsak egy nemzeté, mely őt halálakor megtagadta, hanein a világé, mely őt halálakor magába fogadta s a keresztáldozat örök emlékében, a szentmise-áldozatban a szent áldozásban mindnyájunknak közkincese. Valahányszor misére szólal meg a harangszó a templomok tornyain, a melyen a kereszt ékeskedik s ez a harangszó Krisztus halálára emlékeztet. A kereszt diadalát csak az esztelen tagadhatja vagy az, ki rosszat akar. Tagadja pogány és tagadja a zsidó. Hiszen szent Pál mondja már krisztusi híveinek, hogy a kereszt a pogánynak dőreség, a zsidónak gyalázat. «Az Ő vére a fejünkön és a mi fiainkon!» ezt kiáltották a zsidók Pilátusnak, mikor az a keresztre kismélt ártatlan áldozatot nekik megmutatta. A zsidók keresztrefeszítették s mielőtt még a kereszténység a keresztben függő Istennek vérében megszületett volna, a zsidók úgyis ellentmondottak a kereszténységnek, a melynek ők a legősibb ellenségei.

Makay Lajos.

(Vége következik.)

Szent Paszkál életrajza

TIZENKILENCZEDIK FEJEZET.

Még csodálatosabb történetek.

P. Renes, a Szentnek egyik életrajzírója ezt mondja:

«Hogy ezen kegyelemben* mások is részesüljenek, Isten megengedte, hogy a Szentnek reliquiái és képei is oly csodálatos erővel birjanak, hogy a kopogás ezeknél is olykor hallható legyen».

A Szentnek képei visszhangozták a villareáli kopogást.

A szenttéavatási pörben kihallgatott valenciai tanuk számtalan ily dolgot beszélnek el. A ki czekeket olvassa, azt gondolná, hogy álmodik, ha a tanuk közt nem látná az érseket, az alkirályt s udvarát, nemkülönben az egész várost.

Don Antonio de Saavedra, az alkirály titkára, a rabszolgavásáron vett egy hatéves néger fiúcskát, kit szent Paszkál oltalma alá helyezett és kérte őt, hogy szerezze meg védenczének az igaz hitet. Öt hónap mulva a kis fiú kérte a keresztség szentségét. A hitigazságokat bámulatos könnyedséggel tanulta. Don Antonio hálából a fiúcskát Antal Paszkál névre keresztelte és elvitte őt a Szentnek sirjához, kit buzgón kért, hogy a fiúnál megkezdett művet folytassa és mint atya, vezesse őt ez életben. Ennek jeléül a fiúnak nyakára szent Paszkál-reliquiát** függesztett. Két hónap mulva a kis Antal Paszkál lágy kopogást érzett a mellén. Ez a reliquiától eredt. Ezzel bizonyította szent Paszkál, hogy a fiúcskának gondját fogja viselni. A kopogás sokszor ismétlődött. Valahányszor ezt mondotta: «Dicsértessék a legméltóságosabb Oltáriszentség» — az ereklye kopogott.

Ép ebben az időben tartotta üléseit a Paszkál szenttéavatási-pör bírósága az érseki palotában. Az érsek ellátogatott az alkirályhoz, ki elbeszélte a kis Antal Paszkál ereklyéjének csodás kopogását. Az érsek hallgatott.

— Kétkedik excellenciád? — kérdé őt az alkirály.

— Azt épen nem, de... és egy csomó ellenvetést tett.

— Hivassuk be a gyermeket, excellenciád maga ítélhet ebben a dologban.

A kis Antal Paszkál bejött s az érsek elé térdelt. Az alkirály így szólt hozzá:

— Mutasd, fiam, ereklyédet és mondd az üdvözlést.

A fiúcska elővette drága kincsét és így szólt:

— Dicsértessék a legméltóságosabb Oltáriszentség! Üdvözlégy szeplőtelenül fogantatott szűz Mária!

* A kopogás csodájában.

** A Szentnek lábsontjából egy darabot.

Az ereklye erre kopogni kezdett. Az érsek tizenöt ütet olvasott; és úgy elérzékenyült, hogy az ereklyét megcsókolta és könnyezve mondta: — Valóban, nagy az Isten az ő szentjeiben.

Isten kitüntette a kis Antal Paszkált is, mert mindazon Paszkál-képek és ereklyék, melyeket a kis fiú kezével érintett, ugyanazt a csodát hozták létre, mint a nyakában hordott ereklye. A szenttéavatási pör iratai közt oly sok csodás dolog említettett, hogy ezek egy vastag kötetet tesznek ki, melyből csak a három legjelentősebbet közöljük.

A szentéletű P. Dannon Diego nyakában hordta a Szentnek ereklyéjét mely állandóan ketyegett, mint az óra. Halála előtt kijelentette P. Dannon, hogy szent Paszkál ereklyéje által sok kegyelemben részesült és csak a másvilágon fogják látni, hogy a csodálatos kopogásnak milyenek voltak hatásai lelkére.

P. Alfonz trinitárius és híres szónok szintén állandóan hordta a Szentnek ereklyéjét, mely által nagy kegyelmekben részesült. Midőn egyszer a kórusban imádkozott, tizenhat kopogást olvasott, mely őt oly nagy gyönyörrel töltötte el, hogy kicsinynek vélte a templomot ily mennyei örmöccén elviselésére.

P. Venavente Lajos, tartományfőnök bizonyítja, hogy, hogy a gravadai kolostor visitatiojánál a quardián elbeszélte, hogy Rubrio nevű korcsmárosnál van egy szent Paszkál-kép, mely sokszor kopog. Egy alkalommal ezt ő és rendtársa, P. Herrero is hallotta.

Május 17-én, a Szentnek ünnepén P. Irancon szent Paszkál oltáránál végezte szentmiséjét, mely alatt kérte Paszkál közbenjárását, hogy mielőb meghalhasson. A buzgó szerzetes imája után az oltárra kített ereklyéből hallotta a kopogást, mely örömmel és azon tudattal töltötte el, hogy kérése meghallgattatott. Három hét múlva a szentek halálával mult ki.

Több kopogás összefüggésben van az Oltáriszentséggel. Ez is megerősíti az egyház hitét, mely szerint az Úr Jézus az átváltozás után valóban jelen van a kenyér és bor színe alatt.

A Szent, mint az Oltáriszentség őre, azon volt, hogy a Szentségnek megadassék a megálló imádás és tisztelet. Sírjában is védelmezi a szent Ostyában elrejtett Istennek jogát, melynek áthágóin viszont megboszulja magát. Egyszer a Szent sírjánál, közel az Oltáriszentséghez két, magáról megfélemedezett ember beszélgetett és felebarátait rágalmazta. A sírből erős ütés hallatszott. A két ember ügyet sem vetve erre, tovább társalgott. Ujból hallatszott az ütés. De ezt se vették semmibe. Erre oly erős és hosszantartó zörej keletkezett, hogy a két férfi leborulva kérte a Szentet, hogy értök bocsánatért esedezzenek.

Az alcalai herceg kíséretével együtt oly tiszteletlenül lépett a templomba, midőn a pater quardián ép a szentmisét mondotta és oly han-

gosan beszélgetett, hogy viselkedése megütközést keltett. Az ájtatosságában megzavart quardián megparancsolta a Szentnek, hogy a szenthely s az istentisztelet megsértése miatt szerezzen elégtételt s a nagyurakat kötelességükre figyelmeztesse. A sírból hangzó erős ütés volt erre a felelet. A herceg és környezete megszégyenülve s megrettenve hallgatott el.

Egy nagy ünnepen, midőn az utolsó misét is befejezték, megjelent a templom egy apostata pap vezetése alatt egy rablóbanda.

— Lesz még mise? — kérdezte a szerencsétlen.

— Nem — felelé a quardián.

— Hogy embereim eleget tegyenek az egyház parancsának, misézem én.

Letette a pisztolyokat, fölvette az egyházi ruhákat és kiment az oltárhoz. A szerzetesek s a nép megbotránkozva s nagy fájdalommal nézték e nagy szentségtörést. A rablóvezér-apostata az átváltozáshoz ért. Az ostya fölött az átlényegülési szavat nem volt képes kimondani. Mintha nyelve megbénult volna. A nép észrevette a pap nagy zavarát és fölindulását. Elérkezett a kegyelem ideje. A végtelen isteni irgalom sugara érintette szívéét. A hűtlen hosszú idő mulva először emelte szívéét Istenhez, szent Paszkálhoz fordult, kérte őt, hogy eszközölné ki számára a kegyelmet, hogy a misét folytathassa. Ezen esetben megtér, penitenciát tart s életét megjavítja. Egy, a sírból jövő kopogás megnyitotta acélnál keményebb szívéét a bűnbánat könnyeinek. Úgy a szent ostya, mint a kehely fölmutatásakor ujab kopogás volt hallható. S midőn a megtért bűnös sirva és lehajolt fővel ment be a sekrestyébe, a hivek a kegyelem csodáját bámulták és mélyen meghatva adtak hálát az Úrnak. A bűnbánó kilenczedet tartott szent Paszkál tiszteletére. Ezalatt életgyónást végzett s a világról lemondva, örökös penitenciát tartva, fejezte be életét.

Ez egyike a legnagyobb csodáknak, mely a Szent közbenjárására történt.

Gróf Gonzaga Vespasián, valenciai alkirály a következőket beszélte el az egyházi bíróságnak: «A legünnepélyesebben bizonyítom a csodálatos kopogásoknak kétségbevonhatatlan valóságát és azok természetfölötti jellegét. Ha a kopogások túlerősek voltak, úgy mindig valamely bekövetkezendő szerencsétlenséget jövendöltek, ellenkezőleg a gyengéd és lágy kopogások, melyek szerencsés dolognak hírnökei voltak. Ezt magam is többször tapasztaltam. 1668 május 10-én, éjjel két óraker feleségemmel borzasztó zajra ébredtünk föl, mintha ágyút sütöttek volna el a házban. Rögtön fölkelve a cselédséget, átkutattuk az egész házat, de hiába. Ekkor feleségem ezt mondta: «Biztos vagyok, hogy ez szent Paszkál kopogása volt. A ferenczrendiektől kaptam egy szent Paszkál-képet, melyet ágyam fölé függesztettem». Másnap tudtam meg, hogy mit jelzett a kopogás.

get nagy sértés érte. Egy káplánt, ki izgatással volt vádolva s így ellene a letartóztatási parancs kiadva, a hatóság emberei ép a szent áldozás kiosztásakor fogtak el, de oly durván, hogy a szent ostyák az áldozató-kehelyből a földre hulltak. A poroszlók még azt sem engedték meg, hogy a legméltóságosabb Oltáriszentséget a káplán a szentségházba tegye. E botrány híre csakhamar elterjedt az egész országban s mindenütt megtorlását követelték. Szent Paszkál, mint az Oltáriszentség lángbuzgalmú tisztelője, kopogással jelezte e botrányt s egyúttal figyelmeztetett, hogy szerezzenek elégtételt a Legszentebbeknek.

Más alkalommal kis leányunk komornájának szent Paszkál-képe kopogott. Magam huszonöt ütést hallottam.

Az averai herczeg lázadását nekem kellett elnyomnom. A legnagyobb életveszélynek voltam kitéve. Feleségem életemért rettegett. A szent Paszkál-kép egyik éjjel lágyan kopogott. Feleségemben ez azon érzést keltette, hogy nem történik semmi bajom. Mióta minket szent Paszkál csodálatos kopogásával kitüntet, sok üdvös változás történt házunkban. A legfőbb az, hogy a szent áldozáshoz sokkal többször és nagyobb áhitattal járulunk, mint azelőtt.» Eddig az alkirály tudósítása.

De térjünk vissza a villareali kolostorba és csodáljuk meg, hogy a Szent mikép igyekezett még halálában is tisztelni az Oltáriszentséget. Ha az örök lámpa közel volt a kialváshoz, a sírból könnyű ütés jelezte ezt a sekrestyéstestvérnek. P. Ágoston miséje alatt — miután a ministránsnak az oltártól távozni kellett — úrfölmutatáskor a Szentnek sírjából melódikus kopogás hallatszott. Ezáltal jelezte a hiveknek a legszentebb pillanatot, hogy az Úr Jézust imádják. P. Carme kérte a Szentet, esdekelné ki neki a kegyelmet, hogy szent szerzetes lehessen. Midőn a páter miséjét végzé, úrfölmutatáskor kopogott a Szent. E csodás jel a miséző szívének mennyei örömmel töltötte el. P. Castaneda tudni szerette volna, hogy a Szent örömmel venné-e, ha őt az emberek arra kérnék, hogy az Oltáriszentség iránt mind nagyobb tisztelettel és szeretettel viseltessenek. Kedves, szelid ütések jelezték a Szentnek örömét.

Ragyogó csodáinak még egy árnyalatáról kell megemlékeznünk. Paszkál, ki életében leírhatatlan szeretettel viseltetett a legméltóságosabb Oltáriszentség iránt, halálában is nagy vágya volt a Legszentebbet tisztelni és sírjában is, mint az Oltáriszentség imádója akart pihenni. Egy nap a sírból jövő lágy kopogások a szentségház ajtaját érintették. A hű tanítvány Mesterétől kihallgatást kért. A szent ostyából is kopogás volt hallható. És a Mester és tanítvány közt a hangoknak oly lágy és fonséges szimfóniái mentek végbe, hogy P. Diego, kinek ez kinyilatkoztatott, a mennyben képzelte magát. E szentéletű szerzetes miséje alatt, úrfölmutatás után mecsiméflődött e rendkívüli és kedves jelenet.

A kik ezen bámulatraméltó dolgokban kételkednének, olvassák figyelemmel D'Arta Kristófnak, a Szent egyik legjobb életrajzírójának eme megjegyzését: «Nekünk elég azt tudnunk, hogy az ilyen csodák ugyan nem okvetlenül szükségesek, de Isten nagyobb dicsőségére vezetnek. Ezek arra szolgálnak, hogy a zsidók, eretnekek istentelenek megszegyenüljenek, a bűnösök megtérjenek, az igazak a hitben erősödjenek, a jámborságban előhaladjanak és a szem- és fültanúkra szintén bizonyos hatást gyakoroljanak».

Hogy tehát nem mindenki hiszi el ezen csodákat, az nem baj. De lesznek talán olvasóink között, akik megtérnek, kik megjobbítják életüket, kik az erényekben előhaladnak, kik a Szent iránt bizalomra gerjednek s kik a szenteknek, de első sorban Krisztusnak s a boldogságos Szűznek képeit, szobrait, ereklyéit jobban fogják tisztelni.

Spanyolországban és Dél-Itáliában még mainapság is előfordulnak ily csodás kopogások. Ezek közt a legmisztikusabb az a figyelmeztetés, mellyel *szent Paszkál tisztelőit három nappal előbb figyelmezteti halálukra*. Spanyolországban a csodás kopogások oly gyakoriak, hogy rajtok már senki sem csodálkozik. *Az Oltáriszentség kiváló Imádója előkészíti tisztelőit az isteni Útravaló vételére s így az örök boldogságot számukra biztosítja*. Ez a kegyelem a legértékesebb és így semmi sem alkalmasabb szent Paszkál, az Oltáregyesületek pátronusa tiszteletének terjesztésére, mint a fönti kegyelem elnyerése utáni őszinte vágy. *Reviczky Aladár.*

Az Oltáriszentség vértanúja.

Garcia Moreno.*

GARCIA MORENO, mint köztársasági elnök is mindennap elmélkedett és szentmisét hallgatott. Megesett, hogy napokon és éjeken át tartó lovaglásból hajnalban holtfáradtan érkezvén haza, első útja a templomba vezetted, hol előbb misét hallgatott és csak azután tért pihenőre. Az olvasóimát naponként elmondta s ha éjente valahol az őserdő mélyén, az indiánok között kellett meghálnia, akkor is előbb letérdelt szárnysegédével s az indiánokkal együtt a puszta földre s elmondta az olvasót és esti imáit. Példásan megtartotta az egyházi böjtöket is és minden megfeszített munkássága daczára, sohasem kért fölmentést alóluk.

Soha önérdemeiről szükség nélkül nem beszélt; azokkal szemben ismerény és méltányos volt, a kik alatta állottak. Keresztény alázatát jellemzi,

* Részlet e legújabbban megjelent műből: *Jellemrajzok a katolikus egyház életéből*. Irta: *Bangha Béla* S. J. — Kapható Kalocsán a «Hírnök» kiadóhivatalában. 21 képpel. Ára füzve 3:40 K, kötve 4:40 K.

hogy midőn lelkiatyja ajánkozott, hogy majd eljön az ő lakására, ha győnni akar, nehogy mindannyiszor negyedórai utat kelljen megtennie a templomig, Garcia Moreno így felelt: «Már kérem, tisztelendő atyám, az csak a bűnös dolga, hogy a bírót fölkeresse, nem pedig a bíróé, hogy a bűnöshöz fáradjon». Ehhez hasonló vonásokat, sőt oly eseteket is bőven közöl Moreno életirója, Berthe, melyeket csak nagy szentek élettörténetében szoktunk keresni. A quitói műegyetem egyik külföldi származású tanára egy levelében így jellemzi az elnököt:

«Gyakran volt alkalmam Garcia Morenóval érintkezni s mindenkor épüléssel váltam meg tőle. Midőn néhányszor mezei birtokán meglátogattam, hol családjával üdülés végett tartózkodott, mindig a megtstesült kedélyesség volt, a nélkül azonban, hogy komolyságát megtagadta volna. Ha reggel a szentmise ideje megjött, Garcia Moreno bement a sekrestyébe, maga öltöztette fel a papot; aztán fogta a misekönyvet, kivitte az oltárhoz s a házi nép és falusi lakosság jelenlétében maga szolgált az áldozatnál. Oh, bár láthatná ön is az elnököt, az ő magas, impozáns alakját, azokat az aczélhoz hasonló s mégis kellemes arczvonásokat; azonnal megértené, miért indít pusztá megjelenésével mindenkit tiszteletre. Imaközben valódi istenfélelem, őszinte hit és égő áhitat látszott rajta. Látni és hallanivaló volt, midőn vásár- és ünnepnap szolgaszemélyzetének maga magyarázgatta a katekizmust, midőn nejevel s fiacskájával együtt résztvevett az istenítiszteleten, vagy midőn a szentséget beteghez kísérte, avagy nyilvános körmeneteken födetlen fővel, ájtatosan s nemes méltósággal követte tisztjei közepett a szentséget. A ki ilyenkor látta, megoldhatta a talányt, mely e rendkívüli férfiú egész lényében rejlett; láthatta, hogy élő hitében s mélyen vallások jellemében gyökerezett az a titkos erő, mely egész környeztetét lebűvölte s megigézte».

Nagyon természetes, hogy ily férfiú s ily élet látványa a katolikus vallás ellenségeiben gyűlöletet és jókora aggodalmat keltett. Amerre Moreno hatása kiterjedt, mindenütt fölvirult a hit s erény uralma s a bűn és becstelenség egyre vesztette a teret. Nem csoda tehát, hogy Moreno mindenfelől folytonos heves támadás, gúny, szidalom s gyűlölködés céltáblája lett. Ő azonban megvetette mindezt s keresztény megadással tűrte a személyes bántalmakat. Érzületét ez irányban elárulja azon néhány sor, melylyel egy hasonló támadásokat szenvedő szerzetes ismerősét maga igyekezett vigasztalni: «Tegyen úgy, mint én — írja. — Tegye le a gúnyt a szent kereszt lábaihoz és bocsásson meg az ön ellen vétkezőknek! Kérjen Istentől nekem is erőt, hogy ne csak jót tegyek azokkal, kik szívük gyűlöletének lávaárjait szóval és írásban reám zudítják, hanem hogy örüljek is Isten színe előtt, midőn Üdvözítőmmel némiképp együtt szenvedhetek. Nagy szerencse s meg nem érdemelt tisztesség rám nézve, hogy miként a szer-

zetesréndek, püspökök, sőt a Szentatya maga, úgy én is magam ellen láthatom zúdulni a felforgató párt szitokárjait».

«Mily szerencse volna — mondá más alkalommal — mily szerencse és mekkora dicsőség, ha véretem onthatnám Jézus Krisztusért és egyházáért!»

Úgy is volt megírva, hogy vérét kellett ontania Krisztusért és egyházáért.

Ha olyan nagy kiterjedésű és természeti adományokban oly gazdag ország, mint Ekvádor, tartósabb időn át egy Garcia Moreno kormánya alatt él: a keresztény eszmék szabad kifejtésével mindenesetre csakhamar oly magasra jut jólét és társadalmi virágzás dolgában, mint egyetlen más ország sem az egész földkerekségen. És akkor példájára a délamerikai testvérállamok is fölbuzdulhattak volna a következetes keresztény államkormányzat elveinek követésére, a minék bizonyos beláthatatlanul fontosak lettek volna a következményei. Ezt nem engedhették meg a szabadelvűek s a szabadkőművesek. Ekvádor föllendülése foszlánnyá tépte volna azt a vádat, hogy a kereszténység és főleg a katolikus egyház a művelődésnek állami fejlődésnek akadályozó kerékkötője. Meg kellett tehát dönteniök a katolikus kormányt Ekvádorban is csakúgy, mint annak idején Francia- és Spanyolországban, Portugáliában és Itáliában megdöntötték. Tudták, hogy ha aztán a katolikus kormány helyébe itt is a páholy kedve szerint való liberális kényurakat léptetik, ezek alatt a nép előbb-utóbb okvetetlenül ismét belekerül a nyomorba s a polgárháborúba s akkor majd ismét előállhatnak a váddal, hogy épen a katolikus országokban pusztít a folytonos inség és forradalom.

Már 1873-ban így írt Moreno egyik hívének: «Németországból érkezett tudósítás szerint a német páholyok meghagyták az amerikai páholyoknak, hogy eget és földet megmozgatva, buktassák meg az ekvádori kormányt». Hónapokkal halála előtt egyik legjobb barátjának, ki Quitóból elutazott, bucsúzásakor könnyes szemekkel előre mondta, hogy ezen életben nem fogják egymást többé viszontlátni. 1875 augusztus 4-én pedig ezt írta ugyanannak: «Meg fognak gyilkolni; de boldog vagyok, hogy hitemért meghalhatok. Viszontlátásra, hű barát, az égben!» Augusztus 5-én egy pap sürgősen kívánt az elnökkel beszélni és bebocsáttatván, kijelentette neki: «Elnök úr tudja ugyan, hogy a szabadkőművesek meg akarják gyilkolni; de azt aligha tudja, hogy a halálos ítéletet már a legközelebbi napokban végre akarják hajtani». Moreno válasza ez volt: «Oh, igen, már értesültem erről is; de érett megfontolás után beláttam, hogy mást nem tehetek, mint hogy készen állok a megjelenésre Isten színe előtt». Még halála előtti este közölte minisztereivel, hogy a németországi titkos társulatok meghagyására meggyilkolása már el van határozva; azután hozzá-

tette: «Védekezniem lehetetlen; hiszen azok üldöznek, a kiknek szemében túska az én keresztény érzületem. Ha rászánnám magamat arra, hogy tetszésük szerint cselekedjem, békén hagynának; én azonban épen akkor érdemelnék halált. Ezek az emberek nem félik az Istent s az ilyenek előtt életem soha sincs biztonságban. Nem tehetek róla: Isten parancsait követem és nem akarok más utakon járni, mint az övéin».

1875 augusztus 30-án ért volna véget Moreno elnöksége; de a választók, számszerint 23.000 már ezen év májusában egyhangulag ismét Morenót választották meg további hat évre elnökül. A kisebbségben levő liberális párt nem szavazott, előre látván vereségét. Morenó újabb elnöki működésére Krisztus helytartójának áldását kérte ki. Rómába küldött utolsó levelében ezeket írja: «Ma, midőn a szomszédos országok páhoiyai Németország bujtotgatására már csak az eszközökről tanácskoznak, hogy engem megöljenek, miután hosszabb idő óta a legkülönbélebb sérelmekkel és utálatos rágalomokkal tetézték, ugyancsak rászorulok az isteni oltalomra, hogy élni és halni kész legyek szent vallásunk és Istentől rám bízott drága köztársaságunk védelmére. Érhet-e nagyobb tisztesség, szentséges Atyám, mint látnom, hogy isteni Megváltómmal együtt magam is a gyalázat és üldöztetés tárgya lettem? Hát még ha Szentséged áldása azon kegyet is megnyeri nekem az égtől, hogy véretem onthassam azért, a ki Isten létere az övét kiontotta érettem a keresztien!»

(Folytatása következik.)

Szentséglátogatás

(Folytatás.)

A SZENTSÉGLÁTOGATÁS mi is könnyen megtehetjük. «A napkeleti bölcsek Perzsia szélső határától jöttek a betlehem-i istállóba a gyermek Jézus látogatására és imáadására és mi, kik nem vagyunk kénytelenek magunkat nagy út fáradalmainak kitenni, hogy templomainkban imádhassuk őt, vonakodnánk házainkból kilépni és érte néhány lépést tenni? Nem a legnagyobb hanyagság és égbekiáltó hálátlanság lenne ez?» — kiált föl aranyhajú szent János.

És nem hiába vannak nyitva a templomok reggeltől estig. Az egyház szándéka és Krisztus óhaja az, hogy hívei keressék föl őt napközben; nemcsak vasárnap, hanem hétköznapiokon is. Protestáns testvéreink nem szokták napközben fölkeresni imaházaikat, mert nincs ott az Úr Jézus. A katolikusok Krisztusnak szentségi jelenlétének nagy kegyelmét némileg a gyakori szentséglátogatások által hálálhatják meg. «Nem illik, mondá

egy szent, hogy a szolga elmenjen urának trónja előtt a nélkül, hogy a legmélyebb hódolatát ne tanusítaná.»

Ha csak pár perczre is, nézzünk be mindennap az Úr házába, okunk volna rá talán elég...

S mit csináljunk ott?

Egy egyházi író e kérdésre az Úr Jézus ajkaival adja a feleletet «Gyermekem! nem szükséges sokat tudnod, hogy tetszésemet megnyerjed. Ha igazán szeretsz engem, ez már elegendő. Beszélj velem egyszerűen, mint legmeghittebb barátoddal. Nincs senkid, a kit nekem ajánlani akarsz? Talán szüleidet, hitestársadat, gyermekeidet, testvéreidet, rokonaidat, barátaidat, jótevőidet, elüljáróidat, alattvalóidat? Mindegyiknél fejezd ki, hogy mit óhajtsz részükre. Kivánj tőlem igen sokat. Én szeretem a nagylelkűeket, kik önmagukról megfeledkeznek. Nevez meg előttem szegényeket, betegek, a kiken szeretnél segíteni. Imádkozzál áhitattal valamennyiért. Minden imát meghallgatok, mely az én nevemben végeztetik. Nincsenek-e kegyelmek, melyeket magad részére megnyerni óhajtanál? Foglald össze lelked szükségleteit s mondd el egyszerűen: mily érzéki, kevély, önző, érzékenykedő, gyáva, lusta vagy, azután könyörögj, hogy mindentől megszabadítsalak, Édes gyermekem! ne félj, a mennyországban sok szent van, a kik tele voltak hibákkal, mint te, de hozzám kiáltottak esedezve s lassan-lassan megmenekültek minden hibától. Kérj tőlem testi-lelki jókat, egészséget, szorgalmat, tehetséget, sikert, mindezt megadom neked, ha örök üdvödre hasznos. Mit akarsz még? Csak mondd! Ha te tudnád, mennyire óhajtok én veled jót tenni! Mondd el gondolataidat, kívánságaidat, terveidet, vállalataidat, munkáidat, bajaidat és mindazt, mi sziveden fekszik, számláld el indítóokaidat, a kivitelhez szükséges eszközöket. Ha nem érsz czélt: mondd meg nekem. Én Ura vagyok a szíveknek s oda hajlítom azokat, a hová akarom. Megszerzem számodra mindazokat, kikre szükséged van. Vagy meggyőzlek kérésed helytelen voltáról. Vannak ellenségeid? Bocsáss meg. Megáldlak érte téged. Félsz valami szerencsétlenségtől? Talán gyötrő aggály nyugtalanítja lelkedet? Bíz magadat egészen gondviselésemre. Ime, itt vagyok én, látok mindent s nem hagylak el téged. Nincs-e valami örvendetes közlenivalód? Miért nem közölnéd velem is boldogságodat? Mondj el mindent, a mi tegnap óta megvigasztalt, örömdre szolgált. Látogatás volt az, melyet fogadtál? Levél, emléktárgy, melyet kaptál? Vagy megpróbáltatás, melyet jobban kiállottál, mint gondoltad? Mindezt énáltalem nyerted. Miért nem volnál hálás ezekért? A jótétemény hálára indít s a jótévő szívesen hallja, ha jótéteményeire emlékeztetik őt. Nem kell-e ígéretet tenned nekem? Én lelked mélyébe látok. Az embereket rá lehet szedni, engem soha. Légy tehát őszinte. El vagy határozva arra, hogy kerülöd a rosszra vivő alkalmat? Hogy eltávolítod magadtól azt, mi bűnre

esábít? Hogy a rossz ujságot nem olvasod? Hogy azzal a személylyel, ki lelked békéjét háborgatja, minden összeköttetést megszakítasz? — Jól van, édes gyermekem! Most menj dolgaiddra. Holnap áztán jöjj ismét és hozz még szeretőbb s fogékonyabb szívet. Holnap új kegyelemben, új áldásban részesítlek.»

S ha rászoktatjuk magunkat a gyakori szentséglátogatásra, ez lesz egyik legkedvesebb, legkegyelemdušabb s legérdemszerzőbb időnk, melyet e földön töltünk.

Az a nagy tisztelet, melylyel az Oltáriszentség iránt viselgetnünk kell, nem engedi meg soha, hogy a Legszentebb előtt beszélgessünk vagy egyébként tiszteletlenül viseljük magunkat. E példa, melyet itt közlök, sokaknak okulására szolgálhat. Egy anya nyolcz éves leányával istentiszteletre ment. A kis leány, ki két év óta járt az apácákhoz iskolába, igen összeszedetten, ájtatosan viselte magát. Édesanyja egyik ismerősével, ki szintén abban a padban ült, sokat beszélgetett. Összedugták a fejüket és suttogtak. Midőn hazafelé mentek, a kis leány így szólt: «Mama, szabad a templomban beszélgetni? Az iskolában nem szabad, a templom pedig még szentebb hely, mint az iskola. Ha a kedves festvér meglátta volna magukat, mindkettőjüket a sarokba állította volna.» A kislány fején találta a szöveget,

Nem mindenki teheti, hogy mindennap végezzen szentséglátogatást. De a szeretet találékony. Szent Paszkál letérdelt a szabad ég alatt, a templom felé fordulva; de Ponte szentéletű áldozópap, midőn súlyos betegségében nem tudta a szobát elhagyni, szobájában végzé ájtatosságát, arra felé fordulva, hol az Oltáriszentség őriztetett. Betegségben, nagy elfoglaltság, messze távolság, éjjeli álmatlanság körülményei közt végezzük abban a helyben — de lelkileg az Oltáriszentség előtt — ájtatosságunkat, a hol épen vagyunk.

Ha a templom előtt elhaladunk, azon tudatban emeljük meg kalapunkat — vagy a nők hajtsák meg fejüket, vessenek keresztet — hogy benn van a mi Istenünk, Királyunk, ki szeretettel néz s áldását adja ránk, ha irányában tiszteletünket nyilvánítjuk.

A megdicsőült s a mennyekbe ment Úr Jézust szünős-szüntelen imádják az égben az angyalok és szentek, az Oltáriszentségbe elrejtve azt kívánja, hogy az emberek adják meg neki minél gyakrabban a köteles tiszteletet. Ne hagyjuk oly egyedül az eucharisztikus Üdvözítőt. Látogassuk meg sokszor. A mint a gyermek örömmel ragadja meg az alkalmat, hogy meglátogathassa szüleit, a jóbarát jóbarátját, a szolga urát, a jegyes jegyesét, úgy az istenszerető lélek is látogassa meg gyakran az ő Jézusát.

Reviczky Aladár.

A tabernakulum

MENNYI ÖRÖM, mennyi édesség rejlik az Istent igazán szerető lelkek részére ezen egyetlen szóban! Mi is tulajdonképen a tabernakulum? Az édes jó Jézusnak földi lakóháza, palotája, a szeretet börtöne, hol Ő a monstancziában, a Szent Ostyának édes, titkos leple alatt, irántunk emberek iránt való szeretetből a világ végeig tartózkodik.

Azért, ha e szót említeni hallok, szent öröm fogja el szívemet.

Örvend a szerető ara, midőn elhalad kedves jegyesének háza előtt, távozóban is vissza-vissza tekint rá s lélekben üdvözli szerelmesét. Hogyan örvendjen a lélek, a hívő keresztény, midőn Urának-Istenének ez áldott hajlékát megpillantja!

Oh, mennyi kegyelem, mennyi áldás árad reánk a tabernakulumból!

Itt van jelen az a végtelenül jóságos Úr Jézus, az emberiség kegyes Megváltója az ég és föld, minden látható és láthatatlan dolgok teremtő Istene.

Itt idéz Ő éjjel-nappal s szeretettel hív magához minden lelket.

Azt lehet mondani: hogy egész életünk a tabernakulum körül megy végbe.

Keresztény lélek! Első szentáldozásod óta nincs életednek tán egyetlenegy oly napja sem, melyen meg ne fordultál volna előtte.

A te nagy napod, életed legboldogabb, legszebb napja ismertette meg veled a tabernakulumot s annak szentséges lakóját.

És azóta örömben, bánatban ide szoktál jönni. Innét várod a segélyt és vigasztalást, minden ügyeidben.

Itt szoktál kegyelemért esedezni: magad s mások számára, itt adsz hálát Istennek minden jótéteményeiért, melyeket Ő oly bőségesen áraszthat rád.

Hát az élet kenyerét hányszor fogadtad már innét szivedbe?

Talán naponként áldozol? Oh keresztény lélek! akkor neked nagyon kell szeretned ezen áldott házacskát!

Ha a kitett Oltáriszentséget imádni akarod, akkor is ide jösz, itt borulsz térdeidre, itt találsz föl a boldogságot.

Midőn majd ott fekszel halálos ágyadon, oh mint epekedel, mint fohászodol majd, hogy többé nem jöhetsz el ide s óhajtván óhajtod az örökélet zálogát, a mennyei útavalót innét.

Láthatod ugy-e, mennyire igaz az, amit mondtam: hogy az egész életünk a tabernakulum előtt megy végbe.

De maga az Úr Jézus is sehol annyi kegyelmet nem osztogat, mint épen itt. Ez az Ő kegyelmeinek kincsesháza.

Ide hívja a lelkeket. «Jöjjetek hozzám mindnyájan.» Itt óhajt velünk társalogni, minket vigasztalni, erősíteni, bátorítani.

Mondjuk azért sokszor égő szeretettel: Uram, szeretem a Te házad ékességét és dicsőséged lakóhelyét!

Kedves keresztény lélek, kövesd Jézusod hívó szavát, jöjj ide egész földi életeden át, nagy szeretettel, bánatban, örömben egyaránt s itt valóban meg is fogod találni azt, mire idő- és örökkévalóság szerint szükséged lesz.

Clara adoratrix.

Az Oltáriszentség és a bányászok.

EGY TÖRTÉNET az életből. Mint hatolt le a bányák mélyébe, mint jött el a tárnákba a gyakori áldozás gondolata. Egy magyar város lelkésze sokat járt-kelt, olvasott s tapasztalatai nyomán rájött, hogy korunk bajain a gyakori áldozás segít. Itt hozzá kell látni a munkához. S most beszéljen ő.

«S hozzáláttam a munkához. A legközelebbi vasárnapon a szentbeszédet megelőzőleg hosszasan imádkoztam a jó Isten kegyelmeért, a szentbeszédben pedig felolvastam s megmagyaráztam a mindennapi szentáldozásról szóló pápai dekrétumot. Azután pedig keresetlen szavakkal, a szeretet hangján fordultam hűveimhez: Kedvesim! Az Úr Jézus vágyódik szívetekbe térni. Ha szeretitek Ot, úgy teljesíteni fogjátok kívánságát és szívetekbe fogadjátok Ot gyakran, nagyon gyakran...»

S ezen egy beszéd megtörte a jeget. Nem szavaim, de az Úr kegyelme hatott.

S most boldog vagyok. Mindössze 700 hívem van. A mindennapi áldozók száma 80–100, a vásár- és ünnepnapokon áldozóké 200–250. Bányász hűveim, akik hétköznap már hajnalban 4 órakor a föld méhébe szállanak, már 3 órakor zörgetnek ablakomon, s elkísérnek a templomba, egyesülnek az Úr Jézussal, közösen, hangos szóval rövid hálaadó imát mondanak s vidám. «Glück auf!»-al indulnak az akna felé.

Áldozócsütörtökön majdnem minden áldozni képes hívem áldozott. Lehetnek vagy 500-an. És sírtunk örömmünkben valamennyien. Gyermekek, szülők egyaránt. S jó magam is.

S hogy mit eredményez községemben a gyakori szentáldozás? Csak egy eredményre hivatkozom, mert ez leginkább szembeötlő: az iszákosság átkos szenvedélye nem dönti már testi-lelki nyomorba hűveimet. Azelőtt hirhedtek voltak iszákosságukról, most mintaképei a józan és mértékletes életmódnak. Alig akad hűveim között 10, aki pálinkát iszik. Ime a gyakori szentáldozás hatása! Leghatásosabb gyógyszer szociális bajainknak.

Nemrég kezembe került egy naplótöredék, melyet másfélszáz évvel ezelőtt egyik Istenben boldogult elődöm írt. «Ha a jó Isten nem erősítene

kegyelmével, nem bírnám el a keresztet, mely e községben vállaimra nehezedik. Híveim gonoszak és megátalkodottak.» S így jellemzi híveimet valamennyi elődöm a historia domus-ban. Nem fogott rajtuk semmi. Csöknyösek, gögősek maradtak. Néhány évvel ezelőtt a faluba érkező misszionárius-atyákat majdnem kiverték. «Nem vagyunk pogányok, nem kell nekünk misszió», mondták.

De most, Istennek hála, renovata est facies. Kevés fáradtság és nagy eredmény. Mert az Úr Jézus segít. Ha vasárnaponként 200 szívbe tér, lehetetlen, hogy a községben a sátán uralkodjék. Csak nagy alázatossággal és szeretettel kell gyakran, igen gyakran a gyakori szentáldozásról prédikálni és kérni, összekulcsolt kezekkel kérni a híveket, hogy ne idegenkedjenek az Úr asztalától.»

Értesítő.

Oltáriszentség és hitvédelem.

Isten létezése.

AZ ERKÖLCSI ÉLET s a társadalmi rend Isten létére utal, hol közvetlenül s nyíltan, hol pedig közvetve s burkoltan. A fölforgató elemek, kik oltárt s trónt ostromolnak, nagyon is jól tudják ezt, azért rosszul fölfogott érdekük kívánja, hogy Isten fogalmát kitöröljék az emberi tudás köréből. Innen magyarázható, hogy a hivatalos Franciaország a nagy forradalom idején törvényileg tagadta meg Istent s ujabban is a tankönyvekből kitörölte Isten nevét. A hitetlenségnek nincs szüksége Istenre, mindent Isten nélkül magyaráz meg, de csak látszatra sikerült ez, mert a Teremtőt nem pótolhatja semmiféle elmélet, legkevésbé azonban oly elméletek, melyek hamis föltevésekből indulnak ki.

Van Isten, ez a legelső s legnagyobb igazság, melyet nemcsak hiszünk, hanem melyet a természetes ész világánál be is tudunk bizonyítani.

Hogyan? Isten-érvekkel és pedig:

A világ esetékes természetéből vont érvekkel. Esetékes az a mi nem szükségszerű. Az ember, a fa, növény stb. szóval minden a mi a világon van, nem szükségszerűen létezik, vagyis lehetséges volna világegyetem pl. fa, vagy növény nélkül is. Az egész világegyetemet csupa esetékes részek alkotják; tehát az egész világegyetem is esetékes és nem szükségszerű; mert az egésznek jellegét a részek határozzák meg. A hol pedig esetékes van ott kell szükségszerűnek is léteznie, mert e kettő kölcsönösen kiegészíti egymást s az esetékes mindig szükségszerűt tételez föl. Ha pedig az egész világ nem szükségképen létezik, úgy a világra nézve lehetséges volna a nem lét is; mivel pedig fényleg létezik, kellett lennie okának, mert általános érvényű tétel az, hogy semmi sincs ok nélkül:

tehát a világ létének is megvan az oka, mely létrehozta; ezt a létrehozó okát a világnak Istenben találjuk föl. Az esetékes lények *szükségszerű végső okot* követelnek, vagyis oly okot, mely létének okát önmagában bírja; a világ esetékes, tehát kell lenni egy *szükségszerű oknak*, melyre nézve a nemlét ki van zárva; tehát a végső ok — Isten — mindig volt, van és lesz, mert ő *szükségszerűleg* létező, vagyis okvetlenül kellett és kell mindenkor léteznie. Ugyanis ha a végső ok is esetékes, úgy lehetséges volna, hogy ez létezzék; tehát ez esetben semmi sem létezett volna; de ez lehetetlen, mert ekkor nem volna meg a lehetséges megvalósítására az előfeltétel; ugyanis semmiből semmi sem lesz; tehát a végső oknak *szükségszerűen* létezőnek kell lennie. Tehát Isten — a végső ok — szükség-

Oltáriszentség és hitvédelem.

szerűen létező; nélküle a világ el sem képzelhető; nélküle a világ meg sem magyarázható. Van esetékes, tehát van szükségképen létező. Van világ, tehát van Isten.

Hogy a Duna hídjait munkás kéz építé, senki sem vonja kétségbe, mivel *minden létezőnek megvan az oka*; hát akkor kérdem minő joggal, minő észérvek alapján vonhatják kétségbe, hogy a napnak, holdnak, csillagoknak, földünknek szintén volt alkotója? Látjuk tehát mily súlyos bűnt követnek el az istentagadók a józan ész ellen, a valódi tudomány ellen is, mely a józan észre támaszkodik; látjuk mennyire helytelen s tarthatatlan álláspontjuk, mellyel a nyilvánvaló igazságot is letagadni törekszenek. Igen, a józan ész s tudomány nevében követeljük, hogy higyenek Istenben!

Még Darwin is hatalmas istenervnek tekinti a csodálatos világmindenséget s az embert, ezen öntudatos teremtményt; mindez a pusztá véletlen műve nem lehet. (Athenäum). Maxwell pedig, a híres fizikus, azt írja az atomokról, hogy azok öröktől fogva nem létezhetnek s létük okát önma-

gukban nem birják, hanem abban, ki nemcsak az eget és földet teremté, hanem az anyagot is.*

Egy másik istenérv a mozgásból vezethető le. A növekvés, az elváltozás, a kémiai folyamat a mozgás bizonyos neme; a sejtek mozgása. Ezenkívül az egész világ is a vonzás és taszítás erejénél fogva mozgásban van; a Kant-Laplace elmélet alapján — mélyet elég tetszetősen támogat a tudomány — a világegyetem az ősködből fejlődött s ennek a fejlődésnek a mozgató, az elevenítő adta meg a kezdetet. Más szóval az ősköd kezdetben teljes nyugalomban volt, később mozgásnak indult; a taszítóerő folytán elváltak egyes már megsűrűsödött részek, állítólag így keletkeztek volna a nap, föld, csillagok. A ki tehát elfogadta az elméletet, annak el kell fogadnia oly mozgató erőt is, mely mozgásba hozta az ősködot; általánosan elfogadott tétel, hogy minden a mi mozog, mástól lön mozgásba hozva; a világegyetem, nap, föld, hold, csillagok pedig mozgásban vannak, hisz rendes pályájukat futják meg; tehát valami külső mozgatóerő hatott rájuk; öröktől fogva nem lehetnek mozgásban, mert esetékesek s mert örökösön mozgó lény (perpetuum mobile) nem létezik, mint ezt a tudomány megállapította; ezért az égi testek mozgása is idővel megszűnik; a fizika szerint ugyanis minden mozgás megszűnik a mint beállott az abszolút, a teljes hideg; (273°) a kihülési folyamat földünkön s az égi testeken állandóan folytatódik, míg ez az állapot be nem következik; földünk fölülete is izzó volt. Már pedig a minék vége lesz, annak kezdettel is kell birnia, vagyis nem lehet öröktől fogva a mozgás. Kell tehát lennie egy a világon kívül álló oknak, mely a mozgást megindította; ez tehát a tudomány követelménye s ez a legelső s legvégső mozgató erő maga az Isten; nincs más ily mozgató erő kívüle. Tehát van Isten!

A tudomány másik megdönthetetlen tétele: új élő lény csak a már meglevő élőlénytől származhatik; szerves lény csakis szervesből s soha szervetlentől. A földtan szerint pedig volt idő; a mikor még semmi élet sem volt a földön; a több ezer fokos hőben az élet elképzelhetetlen; a föld pedig izzó állapotban volt egykor, tehát nem is volt meg akkor az élet előfeltétele sem. Most azonban életet látunk a növényzetben, az állatvilágban s az emberekben. Honnét ez élet? Az anyagtól? Nem. Mert az anyag élettelen, tehát nem adhat életet, mert maga sem rendelkezik vele. Csakis oly lény adhatta az életet, mely magá is étellel birt. Tehát kellett lenni valami szükségszerű élő lénynek: Ez pedig nem volt más, mint Isten. Tehát ismét a tudomány, a fölvilágosodottság nevében követeljük az Istenben való hitet.

Klauzius, Helmholtz, Thomson világhírű természettudósok megállá-

* Lásd J. H. Schütz i. m.

pították az entrópia törvényét, mely szerint az eleven erő, mely mozgásra indítja a nyugvó anyagot és a helyzeti erő, melyben meg van a képesség, hogy mozgásra indítson, átalakítható és átalakul idővel hővé; e szerint: «Ha a világegyetemben zavartalanul megmaradnak a fizikai folyamatok, minden erőkészlet hőbe megy át és minden hő teljes egyensúlyba jut».* Ugyanis olyan a hő természete, hogy egyenletességre törekszik.** De az öröknek ezen átalakulása, folyamata föltételez egy fensőbb lényt, ki ezen folyamatot megindította; örök időktől fogva ez a folyamat nem létezhetik, mert akkor az összes erőkészletek már régen hővé változtak volna át s ez a hő szintén már régen teljes egyensúlyba jutott volna, de ez esetben — mint Helmholtz mondja — «minden lehetséges természeti történés nyugvópontra jut» s a világegyetemben teljes mozdulatlanság áll be. De ez nem állott be még most sem, tehát az a folyamat, mely egyszerűs mint mozgás is, nem öröktől fogva létezik; a hol pedig ily folyamat vagy mozgás időben indult meg, ott mozgató erőnek is kellett lennie. A természettudományok tehát nemcsak teremtő, hanem mozgató erőt is követelnek, vagyis rávezetik az embert Isten létének fölismerésére s ez az Isten mindeneknek végső oka. — Vagy mondják meg nekünk az istentagadók: Istenen kívül ki vagy mi hozhatta létre az anyagot, a világegyetemet, ki vagy mi indíthatta meg a mozgást? Erre soha sem tudnak megfelelni. Ha észszerűen akarnának eljárni, le kellene tenniök az oktalan tagadás dicstelen fegyverét s az Egyházzal kellene vallaniok: Hiszek egy Istenben. Csakhogy ezt nem teszik, mert akkor ellenmondaniok kellene a bűnnek. Ezt pedig nem akarják, mert a szenvedély hatalmába kerültek. Ez az alapja tehát az istentagadásnak s nem a tudomány, nem a fölvilágosodottság.

Tichy Sándor.

(Folytatása következik.)

Zászlóbontás Nagyváradon.

AZ EGYHÁZ minden időben, de különösen korunkban sürgeti az egyesülést, tömörülést, hogy a különböző osztályhoz tartozó népek egy közös szervezett tábort alkossanak szent céljaink igazaink megvédelmezésére önmagunk és mások megerősítésére. Ismeretes és már régen hangzottatott jelszó: «Egyesülésben rejlik az erő». Egy hadsereggel szemben, mely minden ténykedésében egységes és szervezett, nekünk is egy szervezett hadsereget kell szembe állítanunk. Zászlót zászló ellen, szervezetet szervezet ellen...

* Helmholtz. ** Lásd: Szuszay Antal, Apologetika. Dr. Reinstadler, Elem. Philos. Schol. vol. II.

Az egység, egyöntetűség minden eredménynek alapja, minden sikernek biztosítója. Az egységesség az erőnknek és minden kitarító ellentállásnak a titka; az egységesség az az erős szikla, melyről a kor hitetlenségének, vallás és papgyűlöletének még legerősebb és leghatalmasabb hullámai is tehetetlenül megtörnek, semmivé lesznek, az egység, az egyesülés biztosítja a győzelmet.

Az egyesülési eszmét az egyház mindig fölkarolta és támogatta, de nemcsak oly egyesületek létesítését sürgeti, mely csak külső tevékenységben merült ki és amellyel megfelelkezik a benső erő folytonos fokozásáról, növeléséről, amelynek nagysága egyenes arányban áll a kültevékenység intenzivitásával. Ezt a benső erőt fokozó, növelő egyesületet sürgeti elsősorban az egyház. Ez a célja az Oltáregyesületnek. Ez az egyesületek koronája. Ez neveli az erős lelkeket, nagy jellemeket, melyre a mai jellemszegény korunkban igen nagy szükség van. Az Oltáregylet ömleszt erő, munkakedvet a többi egyesületekbe ez az egyet nevel kitarító munkás, tevékeny, életképes tagokat a többi egyesületek számára. A mai erőtlenség, hitében hidegülő, vallásosságában sorvadó kornak leghatalmasabb gyógyítószere az Oltáregyesület.

Városunkban két kézzel ragadják meg a hatalmas gyógyítószert. Ezt fényesen igazolta az Oltáregyletnek október 31-én tartott alakuló gyűlése a Kath. Körben.

Hosszú előkészületi idő előzte meg, míg a fölvetett nagy horderejű eszme testté lőn.

Nagy szükségét érezte Nagyvárad katholikussága az Oltáregylet megalakításának, ezt szembetűnően igazolta ama impozáns embertömeg, mely a Kath. Kör összes helyiségeit zsufozásig megtöltötte.

A gyűlést dr. Vucskics Gyula elnöklő esperes-plébános nyitotta meg. Nagy örömét fejezte ki afölött, hogy immár sikerül megalakítani az Oltáregyletet és lelkes szavakban fejtegeti annak kettős célját: az Oltáriszentség tiszteletének imadásának föllendítését és a szegény templomok fölruházását. Utána az egyházmegyei hatóságtól kinenezett Oltáregyleti igazgató, dr. Lestyán Endre, intézett meleg szavakban ismertető, buzdító beszédet az Oltáriszentség legfontosabb hivatásáról, a testvéri szeretet oly annyira szükséges ápolásáról, a testvéri egyesülésről, az öntudatos kath. élet fölkeltéséről, ébrentartásáról és mélyítéséről, mindezeknek leghatalmasabb előmozdító eszköze az Oltáriszentség intenzivebb tisztelete. Ezt célozza az Oltáregyesület.

Az alapszabályok fölolvásával a gyűlés véget ért.

Az Oltáregyesület tehát, hála érte a szentségi Jézusnak, 480 taggal megalakult. A tisztviselők a következők: Elnök: Özv. Grünwald Henrikné. Alelnök: Schwartz Gusztávné. Pénztáros: Vinkler

Jozefa. Ellenőr: özv. *Olasz Ákosné*. Jegyző: *Gálffy Sándor*. És 25 választmányi tag.

Indulj hódító utadra Oltáregyesület! Hódíts vissza minél több lelket Krisztusnak. Legyen állandó jelszavad: «Áldassék és végnélkül dicsőíttessék a legméltóságosabb Oltáriszentség.»
Gálffy Sándor.

EGYESÜLETI ÉLET

A kolozsvári Oltáregyesület őszi közgyűlése. Az elnök örömmel üdvözölve a szép számban összegyűlt tagokat, megnyitja a közgyűlést, melynek fontos tárgyai a következők voltak:

Az igazgató örömmel közli a gyűlés tagjaival Oszentségének az Oltáregyesületekhez intézett gyönyörű szavait, melyeket szívökbe vésve, a pápai áldást fiúi hódolattal fogadják.

Zichy Nándor gróf önmagyméltóságát jubileuma alkalmával a közgyűlés táviratilag üdvözli.

Elhatározza, hogy a budapesti központi Oltáregyesületet jubileuma alkalmával táviratilag üdvözli és ha meghívást kap, képviselteti magát az ünnepélyen.

Az idén is rendezni fog a kolozsvári Oltáregyesület kiállítást, melynek előkészítési munkálataira fölkéri a vezetőséget.

Az igazgató bejelenti, hogy az Oltáregyesület tagjai lelki életének bensőségesebbé tételére szentgyakorlatokat fognak tartani és vetített képekkel fölolvadásokat.

Mínthogy Székesfehérvár lánglelkű püspöke ígéretet tett szentbeszédtek tartására, azért a közgyűlés elhatározza, hogy vezetősége által a legmélyebb tisztelettel fogja meghívni az illusztris főpapot.

Az igazgató fölemlíti a ferenczrendi harmadrend élén álló igazgatók nyári kongresszusa jegyzőkönyvének azon részét, mely az Oltáregyesületet és általában az organizált társulatokat érinti és nagyon is érdekli. Sajnálattal tudatja, hogy a jegyzőkönyv szerint, mely a «Szent Ferencz Hírnöké»-nek májusi számában jelent meg, a harmadrend új tagjait csak azon föltétellel veszi föl, ha nem tagjai más organizált vallástársulatnak, p. o. az Oltáregyesületnek. Az igazgató indítványára a közgyűlés elhatározza, hogy az Oltáregyesület létjogosultsága és nemes célja tudatában nem reflektál semmire, csak a püspök úr önmagyméltósága és a központi vezetőség figyelmét hívja föl a harmadrend vezetőjének határozatára. A közgyűlés, miután több templomfelszereléshez szükséges dolog elkészítését vagy megvételét határozta el, véget ért.

A győri táborozás. Az Eucharisztikus Társulat győregyházmegyei tagjai november hó 4-én igen látogatott kongresszust tartottak. Az ünnepség kilencz óraker pontifikális misével vette kezdetét, melyet dr. gróf *Széchenyi* Miklós megyéspüspök czelebrált. A tanácskozás a nagyszeminárium dísztermében folyt le. Az elnöklő megyés püspök *Kutrovácz* Ernő fölszentelt püspököt és *Kánter* Károly pápai prelátust megkérte, hogy vele az elnöklést megosszák. *Kánter* Károly budavári plébános, prelátus X. Pius pápának a gyakori és mindennapi szentáldozásra vonatkozó rendeleteit fejtegette megkapó közvetlenséggel. Az ennek nyomán megindult eszmecsereben többen vettek részt. *Mohl* Adolf latai esperes-plébános, egyházmegyei igazgató évi jelentését terjesztette elő a tájékozással a kölni nemzetközi eucharisztikus kongresszuson egybegyűlt igazgatók külön gyűlésének határozatait ismertette. Dr. *Hanauer* Isván a budapesti központi papnévelő intézet lelkiigazgatója, a szentmiséről beszélt igen érdekesen és praktikusán. E kérdéshez dr. *Giesswein* Sándor szólt hozzá. Egy óraker a katolikus körben közös ebéd volt, melyen meleg szeretettel ünnepelték az Eucharisztia lelkes apostolát, a nevenapját ülő *Kánter* Károly prelátust. Három óraker szentséges litánia volt, melyet *Kutrovácz* Ernő fölszentelt püspök tartott; a prédikációt *Wagner* Mihály nagyszemináriumi spirituális mondotta. Az egyházi éneket és zenét délelőtt és délután *Franek* Gábor vezetése alatt a székesegyházi kar látta el. Lapunk hasábjain közöljük az Eucharisztia című gyönyörű költeményt, melyet Szohurek Antal írt a kongresszus alkalmából.

Szent László városában. A Körös partjain magasan leng a zászló, a jubiláris Oltáregyesület zászlaja. Megindult már a munka mindenfelé. Más helyen közöljük a megalakulás történetét. Vasárnap november 7-én volt az első nyilvános szentségimádás, reggel 7-től délután 5-ig, utána szentbeszéd, litánia és szentségbetétel. I. vasárnap Ujvároson. II. vasárnap szilvai városrészben. III. vasárnap velencei városrészben lesz megtartva a szentségimádás. A munkadélutánok nemsokára megkezdődnek.

Hírek a központból. Az Oltáregyesület jubileumával lapunk czikkeiben foglalkoztunk. — Megindult újra az őszi munkaélet, a pénteki munkaórákon eddig, *Kánter* Károly, *Tomcsányi* Lajos és *Pokorny* N. tartottak konferenciát.

November 4-én a magyar főúri világ ragyogó ünnepet ült. Két fiatal tagja családi boldogságának megalapítását ünnepelte. Gróf Keglevich Miklós tartotta esküvőjét az arisztokrata világ egyik, estélyeken ünnepelt, de a krisztusi jótékonyosság terén, az Oltáregyesületben, meg a népkonyhák szegényei előtt is ismert kedves tagjával, gróf Almásy Emmával.

Az ünnepség tulajdonképen már délelőtt kezdődött — de mert ez a vallásos családnak benső ünnepe volt, tehát a nyilvánosság tudta nélkül —

midőn az ifjú jegyespár és a családtagok az Örökimádás templomában, délelőtt kilencz órakor szent misét hallgattak s a nagy nap reggelén az Úr asztalához járultak, hogy a keresztény család boldogságához szükséges kegyelmet kiesdjék és megszerezzék. A szent mise alatt az örökimádást végző apácák énekeltek. A jegyesek és a család az Ave Mária és egyéb szent énekek hangjai mellett imádkoztak, a názárethi család anyjának közbenjárását kérve a boldogságukért.

Hírek a Dunántúlról. Egy ifjú Oltáregyesületről számolunk be olvasóinknak. Pápán, *Kauzli* Gyula vezetése alatt szép fejlődésnek indult az oltáregyesületi élet; az egyesületnek hatvan tagja van, kik a város hitéletének eddig is hűséges munkásai voltak s most kitűzve a szervezkedés zászlaját, beléptek a szentségi Jézus táborába.

Röptében a nagyvilág körül.

A montreali nemzetközi eucharisztikus kongresszus. Jövő év őszén az égbenyuló amerikai felhőkarczolóok fogják látni az Oltáriszentség dicsőségét. A fényes ünnepek, melyek a most üléselő első kanadai zsinaton Quebec-ben folynak, már előre sejtetni engedik ama még fényesebb ünnepélyeket, melyeknek Montreal lesz a jövő évben tartandó nemzetközi eucharisztikus kongresszus tanuja. Az előkészületek lázasan folynak. Papok s világiak versenyeznek egymással a buzgalomban, hogy sikerüljön a kongresszus, «a melyen az ifjú amerikai egyház az egész világ szemeláttára tanuskodni fog eleven hitéről», a mint a montreáli érsek mondotta.

A nagyszabású vállalkozásnak már összes szervező-bizottságai megalakultak. Franciaországból, Angliából, Belgiumból, Hollandiából mind több és több kongresszusi tag jelenti résztvevő szándékát s tudakozódik az utazás és az ott tartózkodás körülményei felől. A kanadai összes vasutak megígérték, hogy tetemes utiármérsékléseket fognak nyújtani a kongresszusra utazóknak. Lépések történtek ez irányban a nyugati, sőt az Egyesült-Államok vasuti társaságainál is s biztosra veszik, hogy sikerük lesz.

A montreáli érsek a kongresszus előkészítésére hatalmas körlevelet bocsátott ki, melyben utal korunk két nagy lelki betegségére, egyik a hitetlenség, másik az érzékiség elhatalmasodása. Ez ellen a két nagy csapás ellen Isten az emberiség javára buzgóságot támasztott az Oltáriszentség iránt. Ez isteni ébresztésnek gyümölcsei a nemzetközi eucharisztikus kongresszusok, melyek esztendőnként világhódolatot rendeznek majd egyik, majd másik nemzet körében az uralkodó Ostya iránt. Hirdetik és előkészítik az emberiség kebelében uralmát annak, ki minden nemzetet örökségben kapott. Azután rendeleteket ad ki a kongresszus előkészítésére:

1. a papság 1910 január 1-étől szeptember 12-éig minden misében mondjon imát az Oltáriszentségről. 2. Minden templomban és kápolnában vasárnaponként szentségimádás tartassék. 3. Katholikus intézetek és növendékeik gyakori áldozásaikat ajánlják föl a kongresszus sikereért. 4. Imádkozzák el a mindennapi áldozás elterjedéseért a Szentatyától kiadott imát. 5. A kongresszust egész Kanadában háromnapos népájtatosság és szentségi missió fogja megelőzni. 6. A kongresszust körmenet zárja be. 7. A kongresszus előkészítésére igazi amerikai módon külön vezérkönyvet fognak kiadni.

A megtagadott első áldozás. A francia püspökök harcot vívnak a keresztény iskolákért s ez ügyben közös körlevelet bocsátottak ki. A pásztorlevél szerzőségét illető tiltakozásokkal egyidőben a francia püspöki kar már precizirozza mindazokat a rendszabályokat, melyek az oktatásra vonatkozólag a kollektív pásztorlevél folyamányai. Így a grenoblei püspök, kihez számos kérelem intéztetett a rendszabályokat illetőleg, pásztorlevelében tudomására hozza a híveknek, hogy azon szülőknek, kik az Egyháztól elítélt tankönyvnek használatát gyermekeiknek megengedik, az utolsó kenet föladását tagadják meg. Gyermekeik pedig felelőtlenségük daczára sem részesülhetnek az első áldozásban.

Káromkodás elleni liga Amerikában. New-Yorkban most halt meg 77 éves korában egy Terry István nevű közismert férfiú, a ki 50 évvel ezelőtt néhány ifjú barátjával együtt megalakította a «Jézus szent Neve» társulatot. E társulatnak egyetlen kötelessége az, hogy a tagjai sohase káromkodnak, sőt ellenkezőleg imádkoznak a káromkodókért. Haldoklásában a jámbor Terry István arra kérte környezetét, tegyék melléje azt az eredeti okmányt a koporsóba, mely okmányon a káromkodás kerülésére tett írásos fogadalmat. «Lehet — mondá — hogy ez a papirdarab lesz az én passzuszom a mennyországba.» Társulatának tagjai most már Amerika minden városában el vannak terjedve s számuk meghaladja az egy milliót. Ime a legkívánatosabb egyesület, mely haláleseti biztosítás fejében végtelenül nagy összeget fizet: az örök boldogságot!

Az amerikai hadsereg tábori miséje. A mult nyáron hatalmas tábori misének volt részese a brooklyni gyakorlótéren 12 ezer katona és 13 ezer civil, összesen 23 ezer lélek. A misét a háborúban elesett vitézek lelki üdvéért mutatta be Rev. Mc. Donald Jenő katonakáplán négy más papnak segédlete mellett. Évenként egyszer május havában szoktak ott ünnepies misét szolgáltatni az elesett katolikus honvédek lelkéért, tekintettel arra, hogy május 31-én szokott lenni a «Decoration Day» vagyis az Egyesült-Államok október 6-ának megfelelő gyászos napja.

Az Oltáregyesület rendes tagjaitól 1909. szept. és októberben befolyt tagdíjak:

Özv. Király Jánosné 4 k, Lévay Gyula 2 k, Röck Ilka 4 k, Andrási Elekné 1 k, Kauf Teréz 40 f, gróf Wenckheim Gézáne 10 k, Blaskó Jánosné 5 k, a szenthuberti plébánia hivatal az oltáregy. tagok részéről 6 k, Bozóky Bonaventura és neje 4 k, Szethy Mária 4 k, Morvay Béláné 8 k, a nagyszöllősi tagoktól 22 k 10 f, dr. Tóth József egyházmegyei igazgató Rohonc 50 k, Szombathely 13 k 84 f, Strém 19 k 68 f. össz. 83 k 52 f, Major Mihályné 30 f, Prihoda Mária 2 k, Lengyel Julia és Karolina 4 k, Jány Róza 2 k, Lapp Adél 2 k, Mayer Katalin 1 k, Gombás Mária 1 k, Német Róza 1 k, dr. Fuhrmann Ferencz és neje 18 k, özv. Moldován Antalné 6 k, özv. Krammer Ferenczné 6 k, Mackó Karolin 2 k, özv. Beszedits Dezsőné 2 k, özv. Huber Lajosné 2 k, Demetrovics Jánosné 6 k, Szalay Imréné 4 k, Iványi Éva 2 k, Petz Katalin 2 k, Kubanek Károly 2 k, Homoki Dezső 24 f, Mayforth Anna 3 k, Szelényi Gábor 1 k, Wagner Margit 4 k, Zakaleczky Julianna 4 k, Schraut Paula 2 k, Pecséry Ferenczné 2 k, Illés Katalin 2 k, Hideg Róza 1 k, Dénes Mária 1 k, Szöts Miklós és neje 2 k, Koróczky Kornélia 3 k, Csaplár Katalin 2 k, özv. Gombás Jánosné 1 k, Nadas Józsefné 2 k, Galba Józsefné 2 k, özv. Bárdy Istvánné 2 k, Szilágyi Lajos 2 k, özv. Eszéki Gyuláné 40 f, Gabriel Magdolna 60 f, Tretter György és neje 2 k, Tretter Magdolna 3 k, Obendorfer Anna és Erzsébet 5 k, Szilágyi Lajosné 2 k, Dancer Alojsia gyűjtése: Pavlai Gáborné 24 f, Tóth Lidia 2 k, Sax Róza 24 f, Bakos Istvánné 24 f, Gyurkóczy Éva 3 k, Bauer Mária 1 k, Müller Katalin 24 f, Hollik Mária 24 k, Krajnyák Anna 2 k, Bädél Katalin 24 f, Stein Anna 24 f, Jántcky Lujza 2 k, Marinovits Szilárdné 2 k, Páska Mária 2 k, Pintér Ilona 1 k, Vozacek Alojsia 1 k, Licskó Mária 40 f, Kralovánszky Katalin 2 k, Schranz Terézia 24 f, Takács Julia 1 k, Oberhauser Eleonora 24 f, Pribil Katalin 2 k, össz. 23 k 56 f, Tihanyi Béláné 10 k, Kary Béláné 4 k, báró Rudnyánszky Józsefné 4 k, báró Pongrácz Julia 40 f, össz. 18 k 40 f. Kuthy Istvánné 2 k, özv. Machát Vincéné 2 k, özv. Fadgyas Rétey Benőné 4 k, Leinner Mihály és neje 4 k, Lafrankó Károly és neje 8 k, Lafrankó Margit 1 k, Bernhardt Mária 2 k, össz. 19 k. Ns. ft. dr. Tóth József úr Szombathely, Angyal György 1 k, Mayerbeck M. 10 k és az orbánfalvi tagoktól 25 k 60 f, Hegedüs Kálmán és neje 2 k, ft. Czvincsek János plébános úr a nagydivényi tagoktól 50 k, Aczél Margit 2 k, Szabó Mária 1 k, özv. Rudnyánszky Ferenczné 20 k, Csanádi Julia 3 k, Haász Emília 10 k, Rocskai Mária 1 k, Muha Mária 4 k, Rachbauer Anna 2 k, Dubrovsky Jánosné 2 k, Gosztole Boriska 24 f, Vér Ilona 50 f, Kíndlinger Borbála 2 k, a németújvári tagoktól 19 k 46 f, özv. Sáfár Ferenczné 2 k, Ettensperger Antónia 2 k, Mészáros Julia 2 k, Pap Mária 2 k, Döry Gézáne a sümegi tagoktól 20 k 62 f, Máté Anna 4 k, Jeski Ferenczné 24 f, Pusztai Lipót és neje 4 k, Bachmayer György 2 k, Gregorits Jánosné 1 k, Csicsmann Istvánné 24 f, Pintér Endréné 2 k, Mohos Mária 2 k, Lukács Zsuzsanna 44 f, Járossy Biry 2 k, özv. Méhes Jánosné 6 k, Hornyák András 2 k, Danzinger Józsefné 2 k, Záretzki Anna 2 k, Rossasi Ilona 2 k, Kozó Mária 24 f, Csaba Julianna 24 f, Boros Istvánné 40 f, Krämer Géza és neje 20 k, Madaras Józsefné gyűjtése: Svarzl Józsefné 2 k, Strassenreiter Ignáczné 2 k, Brauch Károlyné 2 k, Holz-

warth Irén 2 k, össz. 8 k. Herfort Ilona gyűjtése: Mayer Károlyné 2 k, Nagy Aladárné 4 k, Vurst Ferenczné 2 k, Horváth Julia 24 f, özv. Szabó Józsefné 2 k, Vajner Gusztávné 2 k, özv. Kopetz Gusztávné 3 k, özv. Beck Józsefné 1 k, özv. Frész Józsefné 1 k, Frész Irma 1 k, Mezei József és neje 1 k, Herter Ilona és Ottilia 48 f, Heidler Ferenczné 2 k, Elekés Géza 1 k, Udvary Julia 1 k, össz. 23 k 72 f. Herfort Irén gyűjtése: Liszák Erzsébet 1 k, özv. Kováts Antalné 50 f, Sticker Amália és Anna 2 k, György Lászlóné 2 k, Nogel Imre és neje 1 k 20 f, Lisinszky István 1 k, Geosits Józsefné 2 k, özv. Gensler Mátyásné 80 f, özv. Mayer Ferenczné 1 k, össz. 11 k 50 f. Özv. Klár Józsefné gyűjtése: Richter Józsefné 2 k, Richter Margit 2 k, Bohn Mária 5 k, özv. Baltigh Zsigmondné 5 k, össz. 14 k. Knapp Konstancia 2 k, Weidinger Györgyné 4 k, Paczona Antalné 2 k, Tarninger Józsefné 3 k, Tremmel Borbála 1 k, Cubicza Aranka 2 k, Pausitz Mária 1 k, özv. Réz Andorné 2 k, Weisz Rozina 2 k, Springer Ferenczné 24 f, ft. Bócz Károly úr az aszósi tagoktól 24 k, a szetei plébánia hivatalától 2 k, Molnár Imre 2 k, Szomszéd Mária 1 k, Soltz Róza 1 k, Bellaágh Istvánné 6 k, Varga Vilma 4 k, Babosa Éva 24 f, özv. Pálinkás Mihályné 2 k, özv. Fuksz Ferenczné 6 k, özv. Erdődy Gyuláné 1 k, Kovács Gizella 1 k, Nagy Jánosné 4 k, Csere Mihály 1 k, Berger Gizella 4 k, Dudás Mária 16 k, Slovincsák Józsefné 1 k, Faragó Lajosné 4 k, Gazder Józsefné 2 k, Zaicsik János 2 k, Tomala Julia 40 f, Gürtler Anna 60 f, Sebestyén Lujza 24 f, Stern Irma 10 k, Kopp Józsefné 4 k, Adámovits Ádámné 4 k, Kopácsy Róza 4 k, Susztrovits Antalné 1 k, Csifaly Teréz 1 k, Lebanovics Anna 3 k, Bors Anna 1 k, Stankovics Ferenczné 24 f, Stankovics Mihályné 2 k, Kánitz Józsefné 3 k, özv. Radnai Jánosné 2 k, Nagy Sándorné 2 k, Radnai Gizella, Magda, Erzsébet és Mária 8 k, Takács Róza 2 k, Lachnit Teréz 4 k, Polonyi Karolin 1 k, báró Orczy Szeraphinné 4 k, özv. Pap Ferenczné 2 k, Deli Jánosné 1 k, Deli Andrásné 1 k, Petrus Jánosné 1 k, Bezon Gáborné 50 f, özv. Nánási Istvánné 3 k, Freitag Józsefné 1 k, Seres Lajosné 1 k, Ternyánszky Jánosné 1 k, Gertmeier János 1 k, Gertmeier Jánosné 1 k, özv. Zsurovits Sándorné 1 k, Zsurovits Mariska 1 k, özv. Szilvási Mihályné 60 f, Kováts Jánosné 1 k, Mihájlovits György 1 k, Malek Antalné 1 k, Puztai Erzsébet 3 korona.

Szerkesztői üzenetek.

L. K. Vác. Itt küldöm az

ebéd előtti imát.

Mindenek szemei
Tebenned remélnék,
És Te adsz Úr Isten
Mindeneknek étket
Alkalmos időben.

Áldásokat osztó
Karjaid kitérő
S a mit létrehozta
Az egész világot
Betöltöd bőven.

Áldj meg most bennünket
S áldd meg ez eledelt
Te, kinek kegyével
Az ég és föld betelt
Mindörökké. Amen.

Sokszor hallottam azt a szép verset tőled, én is ismétlem:

Kis kacsóid összetéve szépen
Imádkozzál édes gyermekem.